

Anni Harju
Linda Mattsson

Kun lapsi aloittaa päivähoidon – vanhempien kokemuksia ja
kehittämisehdotuksia

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikka
2010

KUN LAPSI ALOITTAÄ PÄIVÄHOIDON VANHEMPIEN KOKEMUKSIA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Harju, Anni & Mattsson, Linda
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2010
Kumpulainen, Lenita, KM
Sivumäärä: 50
Liitteitä: 5

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, päivähoito, varhaiskasvatus, vanhemmat

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia ja kehittämisehdotuksia lapsen päivähoiton aloitusvaiheesta Raumalla Otan päiväkodissa. Halusimme saada tietoa siitä, minkälaiseksi vanhemmat ovat kokeneet lapsen päivähoiton aloituksen ja miten heidän perheensä on otettu vastaan kyseisessä päiväkodissa.

Käsittelimme opinnäytetyössämme kasvatuskumppanuutta laajasti päivähoiton aloitusvaiheen näkökulmasta. Tarkastelimme myös päivähoitolakia ja varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla. Tutkimuskohteena oli vuoden 2010 aikana päivähoiton aloittaneet lapset ja heidän vanhemmat. Kyselyjä välitimme 50 kappaletta. Vastauksia saimme 14, jolloin vastausprosentti oli 28. Vähäisen vastausprosentin vuoksi, teimme kyselyn myös Otan päiväkodin lastentarhanopettajille, joita on noin 12. Kyselyt lähetimme sähköpostitse. Vastauksia saimme takaisin kaksi kappaletta.

Keskeisimmät kysymykset vanhempien kyselylomakkeessa koskivat tutustumisvaihetta, päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä, yksilöllisten tarpeiden huomioimista sekä tyytyväisyyttä lapsen päivähoitosta kokonaisuudessaan. Lastentarhanopettajille tehdyssä kyselyssä keskeiset kysymykset koskivat samoja asioita, mutta käsittelivät työntekijän näkökulmaa.

Tutkimus osoitti, että vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä päiväkodin toimintaan niin päivähoiton aloitusvaiheeseen kuin päivähoitoon kokonaisuudessaan. Erittäin tyytyväisiä oltiin myös päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön. Myös henkilökunta oli samaa mieltä, totesivat kuitenkin, että parannettavaa löytyy aina.

Kritiikkiä tuli vähän. Henkilökunnan määrään ja vaihtuvuuteen viitattiin muutamaaan kertaan. Vanhemmat toivoivat, että yksilölliset tarpeet voitaisiin huomioida paremmin esimerkiksi lasten päiväunien osalta.

WHEN CHILD STARTS DAY-CARE – PARENTS EXPERIENCES AND IMPROVEMENT SUGGESTIONS

Harju, Anni & Mattsson, Linda
Satakunta University of Applied Sciences
Faculty of Social Services and Health Care, Pori
Degree Programme in Social Services
December 2010
Kumpulainen, Lenita, KM
Number of pages: 50
Appendices: 5

Keywords: co-operation between parents and day-care staff, day-care, parents

The purpose of this thesis was to find out parents experiences and improvement suggestions in the beginning child start period in day-care. We wanted to get information about parents experiences of child beginning in day-care and how they were received in the Ota's day-care centre in Rauma.

We handled co-operation between parents and day-care staff widely in point of view when child starts day-care in our thesis. We also reviewed day-care law.

Exploratory material was collected with questionnaire. Research subject were children and their parents who started day-care in the year 2010. 50 questionnaires were sent and 14 answers were received. Because the answer per cent was so low, we send questionnaires to kindergarten teacher in Ota's day-care centre. We send questionnaires by e-mail and we received two answers.

The main questions were parents opinion of introductory period in the kindergarten, co-operation between home and day-care centre, attention to individual needs and also completeness in complacency to child day-care. In questionnaire sent to kindergarten teacher the main questions were same things but point of view of worker.

Parents were mainly pleased with methods about start process of the day-care centre. To co-operation with home and day-care had been extremely satisfied. Also day-care centre staff agreed too. They said that we could make always something better.

Critic did not come much and to staff quantity and turnover was pointed few times. Parents wished that afternoon naps could consider to individual needs better.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS SUOMESSA	7
2.1	Päivähoito	7
2.2	Päivähoitolaki	9
2.3	Varhaiskasvatus	10
2.4	Varhaiskasvatussuunnitelma.....	10
3	KASVATUSKUMPPANUUS	11
4	KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVAT PERIAATTEET.....	14
4.1	Kuuleminen.....	14
4.2	Kunnioitus.....	15
4.3	Luottamus	16
4.4	Dialogi	17
5	LAPSI ALOITTAÄ PÄIVÄHOIDON.....	18
6	KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN.....	20
6.1	Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu	20
6.2	Lapsen vastaanotto ja tutustumisvaihe	21
6.3	Päivittäiset kohtaamiset	22
6.4	Turvallinen eroaminen	23
6.5	Miten alkuvaiheen erotilanteissa olisi hyvä toimia?.....	25
6.6	Pysyvyys ja jatkuvuus.....	27
6.7	Yhteisen rytmin löytäminen ja toistuvuus	28
6.8	Kasvatuskeskustelut.....	28
6.9	Lapsen erityisen tuen tilanteet	29
7	TUTKIMUSTEHTÄVÄ	30
8	TUTKIMUSTULOKSET	31
8.1	Vanhempien vastaukset	31
8.1.1	Taustatiedot	32
8.1.2	Tutustumiskäynnit	32
8.1.3	Tiedon kulku päiväkodin ja kodin välillä.....	33
8.1.4	Lapsen yksilölliset tarpeet	33
8.1.5	Yhteistyö päiväkodin ja kodin välillä.....	34
8.1.6	Vanhempien tyytyväisyys lapsen päivähoidosta.....	36
8.2	Lastentarhanopettajien vastaukset	37
9	POHDINTA.....	40
	LÄHTEET.....	49

LIIKTEET

1 JOHDANTO

Lähtökohtana opinnäytetyössämme on tarkastella kasvatuskumppanuutta lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa. Tavoitteena on selvittää vanhempien kokemuksia ja kehittämisehdotuksia päivähoiton aloituksessa Raumalla Otan päiväkodissa. Yritämme selvittää myös miten lapsen ja perheen tarpeet huomioidaan ja miten päiväkodin henkilökunta niihin vastaa.

Opinnäytetyössämme kasvatuskumppanuus tulee vahvasti esille. Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille. Kumppanuudessa huomiota kiinnitetään siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi vuoropuhelussa ammattilaisten kanssa. Kasvatuskumppanuudessa lapselle läheiset aikuiset kehittävät kykyään kuulla (THL, 2010).

Aihe on meidän mielestämme hyvin kiinnostava ja mielestämme aihe on aina ajankohtainen. Ajankohtainen siksi, että lapset voivat aloittaa päivähoiton ympäri vuoden. Päivähoiton aloitus on suuri muutos koko perheelle, se tuo mukanaan ajatuksia ja mielikuvia, johon liittyy niin huolta, syyllisyyttä kuin luottamusta ja uuden odotusta. Vanhemmat pohtivat, miten lapsi selviää erossa vanhemmista, kotoa olleen vanhemman työhön paluuta ja perheen arjen uudelleen järjestämistä.

Suuntaudumme sosiaalipedagogiikan koulutusohjelmaan ja kumpikin meistä voi nähdä päivähoiton tulevana työympäristönään. Tämän vuoksi tuntui luonnolliselta valita päivähoitoon liittyvä aihe opinnäytetyöksi. Kasvatuskumppanuutta käsitellään paljon varhaiskasvatuksessa ja meitä kiinnosti tietää miten se toteutuu käytännössä.

Keskeistä sosiaalipedagogisessa työssä on auttaa ihmisiä itseapuun ja tuottaa siinä tarvittavaa subjektiutta. Kyse on siitä, että ihmisiä autetaan näkemään niitä mahdollisuuksia, joita heillä on vaikuttaa omaan elämänsä yksilöinä ja yhteisöinä. Keskeistä sosiaalipedagogisessa työssä on myös toisen ihmisen kohtaaminen keskustelussa, toiminnassa sekä yhteisössä. Subjektiuden vahvistaminen, silloinkin ja var-

sinkin silloin kun ihmisen subjektius on puutteellista eikä hän kykene aidosti toimimaan elämänsä subjektina. Dialogisessa kohtaamisessa ihmisten välille syntyy Minä-Sinä-suhde, jolla on erityinen kasvatuksellinen, subjektiutta vahvistava ja ihmisen itsetietoisuutta syventävä merkitys. (Hämäläinen 1999, 61-63.)

Sosiaalipedagogiikassa etsitään keinoja sekä ongelmien synnyn ehkäisyyn että jo syntyneiden ongelmien pahenemisen estämiseen ylisukupolvisten syrjäytymisketjujen eri vaiheissa. Sosiaalipedagogisessa työssä pyritään korvaamaan syrjäytymistä ja huono-osaisuutta aiheuttavat negatiiviset kierteet positiivisilla kierteillä, jotka tuottavat elämänhallintaa, selviytymistä, yhteiskunnallista osallisuutta ja täysipainoista ihmisenä elämistä. (Hämäläinen 1999, 61-63.)

2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS SUOMESSA

2.1 Päivähoito

Päivähoidolla on työvoima-, perhe-, sosiaali- ja koulutuspoliittinen tehtävä. Yhteiskunnallisena palvelujärjestelmänä päivähoito on erittäin tärkeä ja kattava lapsiperheille tarjottava sosiaalipalvelu. Sisällöllisesti päivähoito on varhaiskasvatusta, joten pedagoginen tehtävä määräytyy lasten kehitystarpeiden mukaan. Päivähoitopalveluja käyttää lähes 70 % lapsiperheistä. Koska päivähoito on intensiivistä, sillä on suuret mahdollisuudet vaikuttaa perheiden elämään ja arkeen. Päivähoidon uudistumisen edellytyksenä on toiminta-ajatuksen, pedagogisen ja yhteiskunnallisen tehtävän selkeyttäminen ja niiden välisten suhteiden määrittäminen ja kehittäminen. (Keskinen & Varjonen 2004, 14.)

Lasten päivähoito on yhteiskunnan lapsiperheille tarjoamaa sosiaalista tukea. Suomessa kaikki alle kouluikäiset lapset ovat vanhempien äitiys- ja isyyysloman päätyttyä oikeutettuja kunnan järjestämään päivähoitoon. Kunnan velvollisuus on järjestää lapsille hoitoa myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin, jos vanhempien työ tai opiskelu

sitä edellyttää. Päivähoitoa käytetään usein myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. (Keskinen ym. 2004, 14-15.)

Lapsilla, jotka tarvitsevat päivähoitoa sosiaalisista tai kasvatuksellisista syistä, on erityinen oikeus päivähoitopaikkaan. Kun päivähoitoa järjestetään lastensuojelun avohuollon tukitoimena, voidaan päivähoidossa huomioida ne erityiset tarpeet, jotka on kirjattu lastensuojelun asiakassuunnitelmaan. Päivähoitoa voidaan käyttää avohuollon tukitoimena monella tavalla. Lapsen ja perheen erityistarpeiden huomioiminen päivähoitoa järjestettäessä on osa varhaista tukea lapselle. Erityispäivähoito, erityislastentarhanopettajan tuki ja konsultaatio sekä varhaiskasvatuksen perhetyö ovat esimerkkejä siitä, miten monimuotoisesti päivähoito voi lasta ja hänen perhettään tukea. (Sosiaaliportti. 2010.)

Päivähoitopalvelut ovat nykyisin tärkeä osa suomalaisten lapsiperheiden arkielämää, sillä valtaosa lapsista käy jossain vaiheessa ennen kouluikää päivähoidossa. Vaikka päivähoitojärjestelmän juuret ovat 1800-luvulla käynnistetyssä lastentarha- ja seimitoiminnassa, se on koko väestön palveluna suhteellisen nuori ja kulttuurisesti ohut ilmiö. Meillä ei ole pitkää perinnettä siinä, miten kasvatusvastuu jaetaan vanhempien ja päivähoidon kesken. (Alasuutari 2003, 68.)

Varhaiskasvatus on laajentunut ja sen henkilöstömäärä on lisääntynyt. Samalla muiden lasten kasvatuksen ja kehityksen ammattilaisten joukko on kasvanut. Nykyajan lapsiperheet kohtaavat jo niin sanottujen normaalien sosiaali- ja terveystalvelujen kautta lukuisia eri alojen ammattilaisia, jotka opastavat vanhempia perhe-elämän sekä lapsen kehityksen ja kasvatuksen kysymyksissä. Perheiden arkipäivän elämään sen eri vaiheissa kuuluvien asiantuntijoiden lisäksi lasten kehityksen ja kasvatuksen sekä perhettä koskevien kysymysten ammattilaisia toimii muun muassa perheneuvoiloissa ja lastenpsykiatrian klinikoilla. Myös lastensuojelun avohuollon palveluina on viime vuosina kehitetty erilaisia perhetyön muotoja tukemaan niitä perheitä, joissa vanhemman tai vanhempien voimavarat ovat koetuksella erilaisten ongelmien vuoksi. (Alasuutari 2003, 28.)

2.2 Päivähoitolaki

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päiväkotihoitoa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi. Perhepäivähoitoa voidaan järjestää yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa. (Laki lasten päivähoidosta 1973, 1§.)

Päivähoito järjestetään osapäivä- ja kokopäivähoitona. Kokopäivähoidossa lapsen hoitoaika saa yleensä jatkua yhtäjaksoisesti enintään kymmenen tuntia vuorokaudessa ja osapäivähoidossa viisi tuntia. (Asetus lasten päivähoidosta 1973, 4§.)

Lasten päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä sekä milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat eikä hoitoa ole muulla tavoin järjestetty. Lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan. (Laki lasten päivähoidosta 1973, 2§.)

Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoidosta 1973, 2a§.)

Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Edistäessään lapsen kehitystä päivähoiton tulee tukea lapsen kasvua

yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen. (Laki lasten päivähoitosta 1973, 2a§.).

2.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan alle kouluikäisten päivähoitoon ja esiopetukseen sisältyvää pedagogista osuutta eli lapsen kannalta toiminnan sisältöä. Varhaiskasvatuksen käsitteellä on tarkoitus nostaa esiin kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen näkökulmaa. Varhaiskasvatusta on määritelty Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa seuraavasti: ” Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämän piireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista”. (STM, 2010)

Päivähoito ja varhaiskasvatus ovat erilaisiin painotuksiin nojaavia käsitteitä, jotka kuvaavat päivähoitokeskustelun muuttumista keskusteluksi varhaiskasvatuksesta. Päivähoito nähdään palvelujärjestelmän tarpeista nousseena hallinnollisena käsitteenä, jolloin asiakkaina ovat lasten vanhemmat. Varhaiskasvatuksessa asiakkaita ovat lapset, jolloin sisältönä ovat vanhempien ja henkilöstön yhteistyöllä linjaama lasten kasvatustoiminta. (STM, 2010)

2.4 Varhaiskasvatussuunnitelma

Suomalaiseen päivähoitoon on juurrutettu uusi käytäntö, lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen. Tämä lapsen ”vasu” on osa kunnallisen ja valtakunnallisen tason kasvatussuunnitelmien hierarkiaa, jolla pyritään yhdenmukaistamaan varhaiskasvatuksen palveluja ja kehittämään niiden sisältöä ja laatua. Käytäntö perustuu valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitettyihin linjauksiin ja Stakesin julkaisemaan ohjausasiakirjaan ”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet”. Siihen on myös vaikuttanut OECD:n piirissä toteutettu kansainvälinen varhaiskasvatuksen palvelujen arviointi ja kehittäminen. (Alasuutari 2010, 15.)

Henkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Lähtökohtana vanhempien ja lasten suorittamalle arvioinnille on, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko kasvatusyhteisön yhdessä laatima, se on aktiivisessa käytössä ja sen sisältö perusteineen on koko henkilöstön ja vanhempien tiedossa. Vanhempien ja lasten suorittaman toiminnan arviointi on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Vanhemmat seuraavat ja arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja henkilöstö arvioi ja kehittää suunnitelmaa sekä määrääjoin että aina tarvittaessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 30.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa ja suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Yksittäisen lapsen varhaiskasvatus perustuu henkilöstön ja vanhempien yhdessä hoitosuhteen alussa laatimaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Suunnitelman perusteella koko henkilöstö voi toimia johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen. Henkilöstön tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti sekä ottaa havainnointitieto huomioon toiminnan suunnittelussa ja yhdessä vanhempien kanssa tehtävissä lapsikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 30.)

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 31) vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus ymmärretään vanhempien ja henkilöstön tasavertaiseksi vuorovaikutuk-

seksi. Vanhemmilla on oman lapsensa ensisijainen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus. (Kaskela & Kekkonen, 2006, 17.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 31) todetaan, että vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua omaa lastaan koskeviin kasvatuskeskusteluihin ja lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Vanhempien tulee voida myös vaikuttaa sekä koko päivähoitoyksikön että kunnan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja arvioinnin perusteisiin. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on asteittain syventää kasvattajien ja vanhempien kohtaamisia. Keskustelujen sisältö syvenee, kun hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillinen asiantuntemus ja vanhempien oman lapsensa tuntemus ovat aidossa dialogissa keskenään. Tavoitteena on, että lapsen asiat ja elämäntilanteet päivähoitossa ja perheessä tulevat vastaanotetuiksi ja jaetuksi kunnioittavassa, tasavertaisessa ja avoimessa vuoropuhelussa. Kumppanuudessa etsitään myös vanhempien vertaistoiminnan muotoja. (Kaskela ym. 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja lapsen edun toteuttamisesta (Vasu 2005, 31). Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havainnointi ja havaitseminen ovat keskiössä. Merkityksellistä on, mitä lapselle puhutaan ja miten lapsen kanssa puhutaan. (Kaskela ym. 2006, 17.)

Henkilöstö vastaa siitä, että kasvatuskumppanuus sisältyy alusta alkaen osaksi perheiden ja päivähoiton yhteistyötä lapsen varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuus on ammatillista toimintaa, jossa vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia osallistua omaa lastaan, mutta myös koko päiväkotia/lapsiryhmää koskeviin kasvatuskeskusteluihin (Vasu 2005, 31). Keskusteluissa vanhempien ja kasvattajien tiedot ja kokemukset yhdistyvät. (Kaskela ym. 2006, 18.)

Yhtenä kumppanuusperusteisen yhteistyön tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen tarve ja yhdessä vanhempien kanssa etsiä sopivat toimintatavat lapsen tukemiseksi (Vasu 2005, 31). Tavoitteena on, että kuulemiseen, kunnioitukseen ja luottamukseen perustuvassa yhteistyösuhteessa sekä työntekijä että

vanhempi voivat ilmaista välittömästi myös mahdollisen huolensa lapsesta. Myönteisen ilmapiirin ylläpitäminen on tärkeää erityisesti ongelmatilanteissa. Ristiriitatilanteiden haasteena on, miten yhtäältä kuulla lapsen ääntä, havaita lapsen erilaisuus, tuoda esiin lapsen etua ja tarpeita, ja toisaalta ylläpitää työntekijöiden ja vanhempien keskinäiseen kuulemiseen ja kunnioitukseen perustuvaa vuoropuhelua. (Kaskela ym. 2006,18.)

Kasvatuskumppanuus merkitsee varhaiskasvattajien ja vanhempien roolien ja suhteen monipuolistamista ja syventämistä päivähoidon ja perheiden yhteistyössä. Varhaiskasvattajat uudistavat omaa ammatillista toimintatapaansa perheisiin nähden. Perheille tarjoutuu mahdollisuus syventää ja laajentaa omaa rooliaan lapsensa varhaiskasvatuksessa. Työntekijä sitoutuu toimimaan keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden mukaisesti päivähoitossa olevien lasten ja heidän perheidensä kanssa. (Kaskela ym. 2006,18.)

Sosiaali-, terveys-, ja kasvatustieteen ammattilaisten tavat työskennellä perheiden ja vanhempien kanssa ovat vaihdelleet. Perheen ja palvelujen välisiä yhteistyösuhteita on luonnehdittu asiantuntijalähtöiseksi, perheitä tukevaksi, perhekeskeiseksi ja perhelähtöiseksi. Erilaiset ammatillisen auttamisen mallit ohjaavat työntekijöiden tulkin-
taa lapsesta, perheestä, yhteistyösuhteesta, ammattiauttajan roolista ja ammatillisen avun luonteesta. Kasvatuskumppanuudessa työntekijän rooli ja työkäytännöt vanhempien ja lapsen kanssa perustuvat perhelähtöisiin työmalleihin, jolloin etäisyyttä otetaan asiantuntijalähtöiseen työtapaan. (Kaskela ym. 2006, 19.)

Kumppanuudessa vanhemmat ja ammatti-ihmiset työskentelevät yhdessä. Sekä vanhemmilla että työntekijöillä on olennaista, mutta erilaista tietoa lapsesta. Kasvatuskumppanuus on työntekijän ammatillisuutta muuntava tietoinen asenne ja omaksuttu toimintakäytäntö. Kasvatuskumppanuuden ammattitaito rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, työntekijän oman toiminnan ja suhteissa olemisen reflektoinnista sekä yhteisen ymmärryksen etsimisestä lapsen kasvuyhteisöissä ja kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa. Myös kasvatuskumppanuudessa työntekijän suhde vanhempaan perustuu hänen ammatilliseen perustehtävänsä lapsen hoitajana, kasvattajana ja opettajana. (Kaskela ym. 2006, 19.)

Kumppanuudessa ammattilaisen asiantuntemusta ei kadoteta tai häivytetä, vaan huomiota kiinnitetään siihen, millä tavalla varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, tietonsa, taitonsa ja ymmärryksensä vanhemman ja lapsen käyttöön. Kumppanuudessa kiinnitetään huomiota siihen, miten vanhemman oman lapsensa tuntemus tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja arvioiduksi vuoropuhelussa ammattilaisen kanssa. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja vastuun jakamiseen. Kumppanuudessa työntekijän ja vanhemman välistä vuorovaikutusta luonnehtii kannattelevuus ja ratkaisukeskeisyys ongelmalähtöisyyden sijasta. Työntekijällä on arvostava, myönteisiä vaihtoehtoja hakeva työote suhteessa vanhempiin ja perheisiin. (Kaskela ym. 2006, 19.)

Kumppanuudessa on merkityksellistä, miten työntekijä oman ammatillisen osaamisensa vanhemmille välittää, tarjoaa. Kumppanuuteen perustuvassa vuorovaikutuksessa varhaiskasvattaja jakaa lapseen liittyviä havaintoja, käsityksiä, tietoa, kokemuksia ja ymmärrystä perheille kunnioittavasti, asiallisesti ja arkisesti. Kasvattaja ymmärtää, että vanhemman tuntemus ja ymmärrys perustuu äidin ja isän ainutkertaiseen suhteeseen omaan lapseensa. Työntekijä mahdollistaa omien työkäytäntöjen ja puhettavan avulla sen, että vanhemman näkemykset, käsitykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluksi ja jaetuksi vanhempaa arvostavalla tavalla. (Kaskela ym. 2006, 20.)

4 KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVAT PERIAATTEET

4.1 Kuuleminen

Kuuntelu ja kuuleminen ovat keskeisiä asioita vuoropuhelussa. Kuuleminen ei ole ensi sijassa taito vaan suhde toiseen ihmiseen. Kuulevassa suhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia, puhetta. Se on eläytyvää kuulemistä ja keskitymistä ja sisältää aina läsnäolo vaatimuksen. Se näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. (Kaskela ym. 2006, 32.)

Kuunteleminen ei onnistu, ellei kuuntelija kykene luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kuuntelija haluaa ja uskaltaa ottaa vastaan sen, mitä toinen viestittää. Kuunteleminen on joskus riskin ottamista ja vaatii erilaisten tunteiden sietämistä: suuttumusta, ahdistusta, hämmennystä. Haasteelliseksi kuulijan kannalta muodostuu tilanne, jossa kuulijalla on ennakkoaavistus siitä, että puhujan asia on syyttävä, negatiivinen tai erimielinen kuulijan kanssa. Erimielisyyksissä aletaan helposti puolustautua ja kertoa omia mielipiteitä, jolloin toisen kuuleminen loppuu omaan puheeseen ja puolustukseen. (Kaskela ym. 2006, 32.)

Vuoropuhelussa saarnaaminen, luennoiminen, kritisoiminen, syytteleminen ja oletaminen aiheuttavat sen, ettei kukaan osapuolista enää kuule. Tämä niin sanottu melu osapuolten välillä estää kuulevan suhteen. Sen sijaan kuulevassa suhteessa voidaan pienillä niin sanotuilla ”ovien avaajilla” viestittää toiselle valmiutta kuulla, vaikka asia ei olisi miellyttävä tai siitä ollaan erimieltä. Oven avaajina voi toimia kasvon ilmeet ja eleet, jotka kertovat puhujalle siitä, että kuulija on läsnä ja on halukas kuulemaan. Kuulluksi tuleminen on aina eheyttävä kokemus ja sen tähden kasvatuskumppanuuden keskeinen periaate. Arkisessa ja hektisessä elämässä juuri lapsen päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet voivat olla koko kasvatuskumppanuuden kannalta helmiä. Niitä tilojen luomishetkiä, joissa kohdataan, kuullaan ja kerrotaan – synnytetään yhteistä tarinaa. (Kaskela ym. 2006, 32-34.)

4.2 Kunnioitus

Ihmisen kaipuu on tulla hyväksytyksi ilman ehtoja, sellaisena kuin on. Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne ilmenee aina ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Avoimuus ja myönteisyys auttavat ihmistä ymmärtämään, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan. Toisaalta kunnioituksen puute näkyy suhteessa toisen mitätöimisena, selän kääntämisenä, sen viestittämisenä, ettei toisella tai hänen sanomisellaan ole merkitystä. (Kaskela ym. 2006, 34.)

Kunnioittavan suhteen luominen on haaste erilaisuuden kohtaamisessa: erilaisen perheen, erilaisen perhekulttuurin, erilaisten arvojen jne. Ihmisen lienee helpompi hy-

väksyä toimintatavat, jotka ovat lähellä hänen omiaan ja toisaalta vierastaa helpommin sitä, mikä tuntuu kaukaiselta tai muuten sopimattomalta. Kuuntelemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Kunnioitus helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollista tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä. Toimimalla ja puhumalla rehellisesti ja avoimesti osoitetaan toiselle kunnioitusta, sen sijaan toiselle merkittävien asioiden salaaminen on viesti kunnioituksen ja arvostuksen puutteesta. (Kaskela ym. 2006, 34.)

4.3 Luottamus

Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamuksen syntyyn tarvitaan siten aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Useimpien vanhempien mielessä luottamus päivähoiton työntekijöihin rakentuu työntekijän ja lapsen välisessä suhteessa, siitä millä tavalla työntekijät välittävät tietämystään ja tuntoisuuttaan lapsesta. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta. (Kaskela ym. 2006, 36.)

Luottamus rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Kun päivähoidossa on mahdollista huomioida vanhempien ajatukset, kasvatuskäsitykset ja toiveet, sitä konkreettisemmin vanhemmat kokevat voivansa osallistua oman lapsensa kasvuun ja kehitykseen. Arkinen ja päivittäinen vuoropuhelu lapseen liittyvistä asioista luo perustan luottamukselle ja mahdollistaa yhteisen ymmärryksen lapsesta. (Kaskela ym. 2006, 36.)

Luottamuksen syntyyn vaikuttavat myös ihmisen aikaisemmat kokemukset ja muistot samankaltaisista tilanteista ja asioista. Ihmiset tarvitsevat eripituisen ajan voidakseen luottaa toiseen ihmiseen. Kasvatuskumppanuuden keskeinen tavoite on luoda luottamuksellinen ilmapiiri kaikille työntekijöiden ja vanhempien vuoropuhelulle. (Kaskela ym. 2006, 36.)

Luottamus rakentuu ajan kanssa, eivätkä pulmalliset tilanteet yleensä ratkea nopeasti. Kasvattajat joutuvat työssään kestämaan keskeneräisyyttä ja sitä, että asiat eivät aina hoidu heidän toivomallaan tavalla. Tarvitaan rehellisyyttä kasvattajan havainnoissa ja uskallusta kertoa niistä. Tarvitaan myös kuulevaa ja kunnioittavaa tapaa ottaa asioita puheeksi. Lapset tarvitsevat ympärille kasvattajia ja perheet kasvatuskumppaneita, jotka ovat aitoja, lämminhenkisiä ja empaattisia. (Kaskela ym. 2006, 37.)

4.4 Dialogi

Dialogin avain on kuulemisessa. Vain kuuleva suhde voi synnyttää aitoa vuoropuhelua, missä on tilaa kaikkien osapuolten tulla näkyviksi omine ajatuksineen. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää ja arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialogiseen vuoropuheluun mahtuu eri mieltä oleminen, suorapuheisuus ja rehellisyys, koska sitä kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus. (Kaskela ym. 2006, 38.)

Dialogisuus on keskustelua, jossa on ydin ja jossa ei valita puolia. Dialogi määritellään taidoksi ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Yhdessä ajattelun taito merkitsee, että yksilön ottama kanta asioihin ei ole lopullinen, vaan askel kohti lopputulosta. Dialogissa luodaan yhteistä ymmärrystä ja sovitellaan yhteen erilaisia tulkintoja todellisuudesta. Dialogisessa kasvatusilmapiirissä on tärkeää luoda työntekijöiden ja vanhempien välille hyvä keskusteluilmapiiri. (Kaskela ym. 2006, 38.)

Dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta näyttää merkitykselliseltä se, että työntekijällä on kosketus sisäiseen maailmaansa; ajatuksiinsa, kokemuksiinsa ja tunteisiinsa. Työntekijä tarvitsee siten mahdollisuuden käydä vuoropuhelua sisäisen kasvattajansa ja sisäisen lapsensa kanssa. Ammatilliseen tietoisuuteen kuuluu se, että työntekijä erottaa oman elämäntarinansa asiakkaiden/vanhempien lukuisista elämäntarinoista, ei vain tiedollisella vaan myös emotionaalisella tasolla. Oman elämäntarinan emotionaalinen eriyttäminen helpottaa tilan antamista sellaisenkin tarinoiden kunnioittavalle kuulemiselle, jotka ovat ehkä vastoin työntekijän omia arvoja ja asenteita. Dialogissa tarvitaan myös näkyväksi tulemistä ja itsensä näkyväksi te-

kemistä puheen ja tekojen kautta. Ei kuitenkaan oikeassa olemisen näkökulmasta vaan etsien, tutkien ja tarkastellen – siis yhdessä ajatellen. (Kaskela ym. 2006, 38-39.)

Kasvattajan ja vanhemman dialogi synnyttää kahdenkeskisen yhteisöllisyyden kokemuksen ja tunneliittymisen lapsen asiaan ja kasvatustapaan. Siitä on myös mahdollista rakentaa laajempi yhteisöllisyyden kokemus vanhempien kesken. Päivähoidon tarjoama kasvatustyöyhteisöllisyyden areena, joka kutoutuu lapsuuden, vanhemmuuden, kasvattajuuden ilmiöistä ja jaetuista kokemuksista tuo parhaimmillaan toivoa ja helpotusta omaan vanhemmuuteen, myös ammatilliseen kasvattajuuteen. Tavoitettu yhteys omaan sisäiseen kasvattajuuteen antaa herkät korvat kuulla ja sydämen tunnistaa aidosti lasten kokemuksia. (Kaskela ym. 2006, 40.)

5 LAPSI ALOITTAÄ PÄIVÄHOIDON

Lapsen päivähoiton aloitus synnyttää ajatuksia ja mielikuvia, joihin liittyy niin huolta, levottomuutta ja syyllisyyttä kuin luottamusta, innostusta ja uuden odotusta. Kodissa pohditaan lapsen selviytymistä erossa vanhemmista ja hoitopaikan laatua, kotona olleen vanhemman työhön paluuta ja perheen arjen uudelleenjärjestämistä. Päivähoidossa kysellään, millaisia lapsia ja perheitä on tulossa, onko monta samanaikaista aloittajaa, minkä ikäisiä he ovat, millaiseen ryhmään he tulevat ja miten päivän kulku ja henkilökunnan työnjako saadaan toimiviksi. Lapsi ei itse osaa miettiä tulevaa, vaan hän elää vahvasti fyysisesti tässä ja psyykkisesti nyt. Hän on utelias kohtaamaan uutta, mutta hänen kokemuksensa tulevasta peilautuu siihen, mitä on ollut. Hänen herkkään mieleensä heijastuvat hänelle tärkeiden ihmisten päivähoiton aloitukseen liittämät tunteet, asenteet ja toiminta. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Sire Tiusanen 2001, 35.)

Päivähoidon aloitus merkitsee siihen osallistuvilla aina monentasoisista arkisen elämän muutosta, jossa on mukana yhtä lailla hallintaa kuin epävarmuutta. Aikuiset enna-

koivat ja suunnittelevat edessä olevaa tavoitteidensa, toimintamalliensa, pelkojensa, toiveidensa ja käytettävissä olevien mahdollisuuksiensa mukaan. He ovat myös päätöksentekijöitä muutoksen käynnistämässä. Vaikka aikuiset eivät luonnollisestikaan voi ennustaa, kuinka päivähoito tulee sujumaan, heillä on kuitenkin välineitä käsitellä muutosta ja he ovat siitä vastuussa. Lapsi on muutoksen kohtaamisessa täysin riippuvainen vanhemmistaan ja päivähoitoon aikuisista. Ilman aikuisia, jotka huolehtivat lapsen hallinnan ja turvallisuuden tunteen säilymisestä, epävarmuus ja epätoivo valtaisivat lapsen mielen. (Helenius ym. 2001, 36.)

Kun lapsen elämänpiiri laajenee kotoa päivähoitoon, on hyvä huomata, että lapsi ei muutu ”kotilapsesta” ”päivähoitolapseksi”. Hän on edelleen kotinsa lapsi – lapsi, jonka elämän keskipiste on kotona mutta jonka kokemusmaailma alkaa karttua aivan uudellaisilla asioilla. Muutoksia alkaa tapahtua monilla alueilla, jotka kaikki kietoutuvat yhteen. Tärkeimpiä ovat muutokset lapsen subjekti-asemassa, ihmissuhteissa, päiväntulussa ja toimintakulttuureissa sekä fyysisessä ympäristössä. (Helenius ym. 2001, 37.)

Bronfenbrennerin ekologisen kehityksen teoria on heijastunut sekä suomalaisen päiväkotikasvatukseen että varhaiskasvatuksen tutkimukseen. Bronfenbrennerin ekologinen teoria on suomalaisessa varhaiskasvatuskeskustelussa useimmiten liitetty kehityksen systeemisen ympäristön tarkasteluun. Tämä onkin kiistämättä ollut yksi merkittävimmistä teoriananneista: kehitystä ja kasvatusta ei ole tarkasteltu pelkästään mikrosysteemissä tapahtuvina vuorovaikutuksellisinä ilmiöinä, vaan yhteydet laajempiin ympäristöihin ja niiden kulttuureihin on otettu tarkastelun kohteeksi. Ekologinen teoria kohdistuu inhimillisen kehityksen tarkasteluun. Peruslähtökohtana ekologisessa teoriassa on oletus kehityksen tapahtumisesta yksilön ja ympäristön välisenä vuorovaikutuksena. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 204-217.)

Lapsi vie mukanaan päivähoitoon siihenastiset kokemuksensa lähimmistä ihmissuhteistaan. Monien uusien, vieraiden ihmisten verkosto uudessa fyysisessä ympäristössä on maailma, josta lapsella ei ole aikaisempia kokemuksia tai muistikuvia. Tilanne olisi haastava jopa aikuiselle, jolle on kuitenkin ehtinyt kertyä kokemusta vastaavallisista tilanteista. Kun päivähoitoon aloittamiseen vielä liittyy ero vanhemmista ja

tutusta kotiympäristöstä, pieni yksi- kaksivuotias on melkoisen stressaantunut ja hämmentynyt. Jos lapsella on turvallinen kiintymyssuhde vanhempansa, hän tyypillisesti reagoi eron aiheuttamaan stressiin protestoimalla ero- ja/tai jälleennäkemistilanteissa selkeästi. Usein kuitenkin sekä vanhemmat että päivähoitajat pitävät tavoiteltavana, että lapsi sopeutuu nopeasti erotilanteisiin eikä silloin esimerkiksi itke, kiukuttele tai ripustaudu vanhempansa. Myönteistä lapsen kannalta on se, että monet vanhemmat varaavat tähän siirtymisvaiheeseen niin paljon aikaa, että he voivat yhdessä lapsen kanssa tutustua etukäteen päivähoitopaikkaan, vieraisiin aikuisiin ja lapsiin. Myös päivähoitohenkilökunta pitää tällaista tutustumisvaihetta tärkeänä. (Keskinen & Virjonen 2004, 132.)

6 KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN

6.1 Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu

Kumppanuus alkaa aina tutustumisesta. Perheen kotona tapahtuva tutustumiskäynti on osa kasvatuskumppanuus-koulutusmallin tuomaa työkäytäntöä. Varhaiskasvatukseen tutustumiskäynti rakentaa jatkumoa muun muassa neuvolan käytännölle, jossa terveydenhoitaja vierailee perheen kotona äidin raskauden aikana ja lapsen syntymän jälkeen. Ehdotus tutustumiskäynnistä voidaan tehdä vanhemmalle samalla kun perheelle vahvistetaan tieto lapsen päivähoitopaikasta. Perheen niin toivoessa keskustelu voidaan käydä myös päiväkodissa tai muussa sopivassa paikassa. (Kaskela ym. 2006, 41.)

Usein luontevin paikka tutustumiselle ja ensimmäiselle tapaamiselle on lapsen ja perheen kannalta perheen oma koti. Tutustumiskäynnin tavoitteena on käydä lapsen päivähoidon aloitukseen, perheen odotuksiin ja toiveisiin liittyvä keskustelu. Vanhemmilla saattaa olla monenlaisia ennakkoajatuksia ja kysymyksiä liittyen päivähoidon tai ylipäätään arjen sujumiseen perheen muuttuvassa tilanteessa. (Kaskela ym. 2006, 41.)

Aloituskustelun lähtökohtana onkin antaa perheelle puheenvuoro. Koti on vanhemmille tuttu tila toisin kuin lapsen tuleva päivähoitopaikka ja tarjoaa äidille ja isälle turvallisen paikan puheelle omasta lapsesta ja perheestä. Vanhempien kynnys ilmaista omia odotuksiaan, pelkojaan ja toiveitaan madaltuu tutussa kotiympäristössä. Koti myös konkretisoi vanhempien puhetta, jolloin työntekijöiden mielikuville jää vähemmän tilaa. Perheen kotona työntekijällä on ainutkertainen tilaisuus olla luomassa kuulevaa ja luottamukseen perustuvaa suhdetta perheeseen. (Kaskela ym. 2006, 41.)

Koti on lapselle turvallisin paikka tutustua uuteen aikuiseen, lapsen tulevaan hoitajaan/kasvattajaan. Kasvattaja voi havainnoida sitä, miten lapsi toimii kotiympäristössä. Tietämys auttaa työntekijää toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla vastaanottaessaan lasta päivähoitoon lapsen persoonasta riippuen. (Kaskela ym. 2006, 42.)

6.2 Lapsen vastaanotto ja tutustumisvaihe

Päivähoidon aloitus on luotava sellaiseksi, että lapsi pystyy rakentamaan turvallisen suhteen päivähoidon aikuisiin. Pohja lapsen ja päivähoidon aikuisen suhteelle luodaan yhteisissä tilanteissa lapsen ja lapsen vanhempien kanssa viimeistään pehmeän laskun aikana. Lapselle on aluksi tärkeää, että ainakin yksi päiväkodin aikuisista on hänen oma aikuisensa, jonka varassa osallistuminen päiväkodin toimintoihin mahdollistuu. Osa lapsista näyttää suhtautuvan alusta pitäen yhtä luottavaisesti kaikkiin ryhmänsä aikuisiin, kun taas osa lapsista valikoi itselleen oman aikuisen joko siksi, että tässä on jotain tuttua tai siksi että tämä on ollut eläytyvästi läsnä ensimmäisissä vielä vierautta täynnä olevissa tilanteissa. (Helenius ym. 2001, 50-51.)

Varminta jokaisen lapsen turvallisuuden tunteen ja vanhempien kanssa käynnistyvän vuorovaikutuksen kannalta on, jos ryhmässä on oma hoitaja – järjestelmä, jossa tietyt aikuiset sitoutuvat ottamaan vastuun tietyistä lapsista pehmeän laskun ajan ja tarvittavan ajan tämän jälkeenkin. Joskus ajatellaan, että oma hoitaja – järjestelmä on vaikea toteuttaa, koska päivähoidon työntekijät vaihtuvat; siksi lapsen on parasta jo heti alkuun tottua useisiin aikuisiin. Ajatellaan myös, että yhteen hoitajaan kiinnittyminen

vaikeuttaa tutustumista muihin aikuisiin ja tuo siksi ongelmia tilanteisiin, jolloin tämä aikuinen ei ole paikalla. Tämä on kuitenkin turha pelko, sillä joko tilanteissa, joissa lapsi on itse valinnut itselleen oman hoitajan ja tälle on annettu tuki tai kun lapselle on osoitettu hänestä erityisvastuussa oleva aikuinen, lapsen suhteet laajenevat pian muihinkin aikuisiin alun tutustumisvaiheen jälkeen. (Helenius ym. 2001, 51.)

Oma aikuinen on ollut se, joka on auttanut lasta tulemaan mukaan yhteisiin puuhiin. Aikuinen on auttanut hädän hetkellä, nukuttanut ja vaihtanut vaipat, huomannut, kun lapsi on yrittänyt ilmaista jotain tai pyrkinyt viemään leikkiään eteenpäin. Tämä aikuinen on myös se, joka on jutellut paljon isän ja äidin kanssa ja näin luonut lapsen mieleen turvallisuutta, joka syntyy siitä, että lapselle tärkeitten ihmisten suhteista välittyy luottamus. Tämän takia päiväkodin koko ympäristö ihmisineen on tullut lapselle tutuksi eikä hänellä ole tarvetta takertua yhteen ihmiseen. Erityisen välttämätön oma aikuinen on silloin, jos lapsella suuria vaikeuksia erota vanhemmistaan, hän on arka ja vetäytyvä tai hän on herkästi ärsyyntyvä ja päivärytmeissään epävaka. (Helenius ym. 2001, 52.)

Tutkimukset vahvistavat sen käytännön kokemuksesta tutun asian, että lasten ja aikuisten välisen suhteen muodostumista helpottaa, jos päivähoitoryhmä ei ole liian iso. Silloin kun ryhmä on suuri, pysyvän henkilökunnan merkitys korostuu. Tämä on tosiasia, jonka pitäisi näkyä päivähoidon toteutuksissa. (Helenius ym. 2001, 53.)

6.3 Päivittäiset kohtaamiset

Yhteinen vuoropuhelu vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä tapahtuu päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoidosta. Tähän puheeseen ja jakamisen tilanteeseen on tärkeää ottaa lapsi mukaan ja kuulla lapsen kertomuksia päivästä, ajatuksista ja tunteista. Laajemmin lasta koskevia asioita puhutaan erikseen sovitussa keskustelussa (hoito- ja kasvatust keskustelut, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät tai muuten sovitut keskustelut). (Kaskela ym. 2006, 44.)

Kasvattaja voi omalla esimerkillään ja myönteisyydellään rohkaista vanhempaa puhumaan, kysymään tai pohtimaan yhdessä lapsen liittyviä asioita. Kasvattajien ja vanhempien jatkuva, päivittäinen vuoropuhelu avaa tilaa puhua niin tavanomaisista lapsen asioista kuin pulmallisistakin tilanteista. Liian fokuosoitunut ja ongelmakeskeinen puhe aiheuttaa helposti vanhemmissa varautuneisuutta, eikä tue luottamuksen rakentumista. (Kaskela ym. 2006, 44.)

Vanhemmille on ensiarvoista jakaa ajatuksia juuri heidän lapsestaan. Kasvattajan myönteinen puhe ja muistelu siitä, mitä hän on lapsesta päivän aikana nähnyt, kuullut ja yhdessä lapsen kanssa kokenut, auttaa vanhempaa sekä ymmärtämään lasta, että tallentamaan arvokkaita lapsuusmuistoja. Kasvattajasta asiat saattavat tuntua tavanomaisilta, mutta vanhemmalle lapsen hoitopäivään liittyvät muistot ovat arvokasta tietoa. (Kaskela ym. 2006, 45.)

Kun puhutaan lapsesta, sivutaan usein myös perheen (yksityisiä) asioita. Perheen kannalta asiat saattavat olla hyvinkin arkaluontoisia, henkilökohtaisia ja tunteita herättäviä. Ellei vanhempien ja kasvattajien välillä ole riittävästi vuoropuhelua, syntyy helposti tulkintoja ja olettamuksia: lapsesta, perheen tilanteesta, päivähoidosta, huolen aiheista. Yhdessä ajattelun taito merkitsee, että ajatusten ja mielipiteiden ei tarvitse heti olla lopullisia vaan ennemminkin askeleita kohti lopputulosta. Päivittäinen lapsen liittyvien asioiden jakaminen helpottaa myös huoli- tai pulmatilanteiden esille ottamista puolin ja toisin. Vanhemman ja kasvattajan luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi. (Kaskela ym. 2006, 45.)

6.4 Turvallinen eroaminen

Lapsi työstää päivittäistä eroaan vanhempiin, rakentaa uusia suhteita päivähoidon aikuisiin ja tulee osalliseksi lapsiryhmän toimintaan. Työntekijän tehtävä on monitasoinen: yhtäältä hän auttaa lasta kestämään eron vanhemmistaan, toisaalta kasvattaja auttaa lasta luomaan suhteen aluksi yhteen kasvattajaan ja vähitellen lapsiryhmän muihin aikuisiin. Kasvattaja auttaa lasta liittymään osaksi vertaisryhmäänsä. (Helelius ym. 2001, 42.)

Lapsen erokokemukseen liittyvät tunteet on siten hyvä huomioida (esim. lohdutus, lähellä oleminen, tutut lelut, turvallisuutta tuovat asiat) ja jos mahdollista käsitellä niitä lapsen kanssa. Tunteiden sanallistaminen ja puhuminen lapselle ääneen siitä, mitä nyt tapahtuu ja mitä kasvattaja näkee lapsessa tapahtuvan auttaa lasta ymmärtämään ja hallitsemaan omia tunteitaan (Kaskela ym. 2006, 43.)

Kun lapsi tulee päivähoitoon, hänen täytyy voida turvallisesti erota vanhemmistaan ja löytää uudet aikuiset, joihin hän voi luottaa. Näyttää siltä, että mitä luottavampaan ja vakaampaan kiintymyssuhteeseen lapsi on muodostanut vanhempiinsa, sitä varmemmin hän on valmis laajentamaan kiintymyssuhteidensa verkkoa myös muihin aikuisiin. (Helenius ym. 2001, 43.)

Vaikka päivittäisten erojen kokemiseen vaikuttavat monet aloituksen järjestämiseen liittyvät tekijät, tutkimusten mukaan näyttää siltä, että erityisesti äidin suhtautumisella päivittäisiin eroihin on suuri merkitys sille, millaisia erotilanteita tulee. Näissä kohtaamisissa ja eroissa oikeastaan tiivistyvät kaikki ne tunteet, jotka pienen lapsen päivähoiton aloittamiseen liittyvät. Monesti päivähoiton aloittamisen tunnevastuu on juuri äidillä. Äiti miettii työnlähtönsä seuraamuksia lapselle, on herkistynyt lapsen tarpeille ja vaatimuksille ja haluaa varmuuden siitä, että myös hoidossa lapsen yksilöllisyys ja tarpeet tunnustetaan. (Helenius ym. 2001, 44.)

Päivähoiton alussa on äärimmäisen tärkeää tiedostaa se, että lapsen erotilanteiden helpottaminen alkaa vanhempien ja päivähoiton ammattilaisten vuoropuhelusta. Vanhempien huolta ja samalla lasten huolta voi helpottaa vain luottavaisen vuorovaikutuksen syntyminen päivähoitoon. Muutamia viikkoja ennen hoidon alkua, mikäli vain mahdollista olisi välttämätöntä käydä syvälinen ja monipuolinen, vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden keskinäisen tutustumisen aloittava ja vanhempien odotuksia ja käsityksiä luotaava keskustelu. Ensimmäiset keskustelut ovat avainkeskusteluja, joissa vanhemmille välittyy se, mitä on odotettavissa. Näissä keskusteluissa olisi hyvä pohdiskella töihin lähtöön ja päivähoiton aloitukseen liittyviä tunteita, vanhempien ajatuksia siitä, miten lapsi tulee suhtautumaan eroihin ja uusiin ihmisiin, kokemuksia näistä asioista. Myös päivähoiton käytännöllinen aloitus suunnitellaan

tällöin ja sovitaan, miten lapsen pehmeä lasku päivähoitoon toteutetaan. (Helenius ym. 2001, 44-46.)

Myös vanhemmalle on hyvä kertoa lapsen ikävöimisestä: miten se on näkynyt päivähoidossa, mitä lapsi on puhunut, missä tilanteissa itkenyt, miten lohduttanut, mitä kasvattaja on tehnyt ja mikä lasta on auttanut. Oman äidin ja isän ikävöiminen kertoo useimmiten lapsen ja vanhemman tärkeästä ja ensisijaisesta suhteesta, mikä tulkinta on hyvä tuoda esille. (Kaskela ym.2006, 43.)

6.5 Miten alkuvaiheen erotilanteissa olisi hyvä toimia?

Miten alkuvaiheen erotilanteissa olisi hyvä toimia, kun on tultu vaiheeseen, jossa lapsi ryhtyy harjoittelemaan päiväkotiin jäämistä ilman vanhempaa? Päivähoidon työntekijät kertovat lähtöä viipyilemällä pitkittävästä äideistä, eteiseen kiireesti lapsen jättävistä äideistä, lapselta huomaamatta pois lähtevistä äideistä. Vanhemmat taas kertovat päiväkodin kasvattajista, jotka hoputtavat äitiä lähtemään, aamutilanteista, joissa ei tiedä kuka kasvattajista minäkin aamuna on vastassa tai mistä hänet löytää tai kenen kanssa puhuisi. Itsestään selvää pitäisi olla, että päivähoitoon tulon tilanteissa vanhempi ja kasvattaja aina kohtaavat ja lapsi on päähenkilö, jonka vanhempi tässä yhteisessä tilanteessa hyvästelee ja kasvattaja toivottaa tervetulleeksi. (Helenius ym. 2001, 46-47.)

Kun lapsen hätää yritetään lieventää kääntämällä hänen huomionsa joihinkin kiinnostaviin asioihin, selittämällä tilannetta, keksimällä tilanteeseen jotain yllättävää ja hauskaa, ei lapsen pelko välttämättä hälvene. Myös äidin viipyminen, jossa äiti etsii omalle tunnetilalleen sopivinta hetkeä lähteä, voi vaikeuttaa eroa. Lapsi aistii näiden käyttäytymisten takana olevan aikuisen ahdistuksen lapsen hädästä. Erityisesti jos tilanne on lapselle ristiriitainen, hän etsii äidin tunnekäyttäytymisestä vihjeitä omaan reaktioonsa. Vanhemman tärkein viesti erotilanteessa lapselle on, että vaikka lapsella nyt on hätä ja vanhempi lähtee, silti kaikki on hyvin. Mutta kaiken myös täytyy olla hyvin: vanhemmalla tulee olla luottamus päivähoitopaikkaan ja lapsella turva päivähoidon aikuisissa. (Helenius ym. 2001, 46-47.)

Kasvattaja, joka myötäelää lapsen ja vanhemman tunteet, antaa niille tilaa mutta ei ahdistu niistä, välittää omalla läsnä olevalla ja vastuunottavalla käyttäytymisellään varmuuden siitä, että eron vaikeudet ovat luonnollisia, mutta niistä selvittää. Päivähoidon ammattilaisten ei pidä ryhtyä tekemään tulkintoja äideistä erotilanteissa ja pohtimaan keskenään, miksi äiti missäkin tilanteessa toimii tietyllä tavalla. Lapsi ei suinkaan ole mikään automaattinen äitinsä tunnetilojen peili. Kun erotilanteet jatkuvat vaikeina, tutkiskellaan yhdessä vanhempien kanssa, miksi näin on. Etsitään yhdessä juuri tämän lapsen ja juuri näiden vanhempien kohdalla hyvää tapaa erota ja päivän jälkeen taas kohdata. Eron vaikeutta ei voi koskaan ryhtyä selittämään yksin äidin ja lapsen välisellä suhteella, aina siitä ei edes ole erotilanteissa kysymys. Kyse voi olla yhtä lailla lapsen temperamenttiin liittyvistä asioista kuin lapsen päivän kokonaisuudesta, lapsen suhteista päivähoidon aikuisiin, toisiin lapsiin tai siitä, miten lapsi voi omia aikomuksiaan ja tarpeitaan toteuttaen toimia, tunteeo hän hyväksyntää, saako hän tilaa ja ymmärrystä. Tilanne siis vaatii myös päivähoiton kriittistä itsetutkiskelua. (Helenius ym. 2001, 47.)

Päiväkoti-ikäistä lasta ei voi etukäteen valmistaa eroon puhumalla siitä ja kertomalla, mitä on odotettavissa – vaikka asiasta jutellaankin. Lapsi kokee ja ymmärtää tilanteet silloin, kun ne ovat tapahtumassa ja juuri silloin hänen on tultava kuulluksi ja huomioonotetuksi ja juuri silloin hänen on voitava vaikuttaa siihen, mitä hänelle tapahtuu. Siksi aikuisten on hyvä tietää ja keskustella siitä, mitä päivähoiton aloitukseen puolin ja toisin liittyy. He voivat toiminnallaan ja suhtautumisillaan vaikuttaa siihen, kuinka täysivaltaisena lapsi itse voi olla mukana tässä ja nyt – tilanteissaan ennen päivähoiton aloittamista ja päivähoiton alettua, ensimmäisiä eroja ratkottaessa. (Helenius ym. 2001, 48.)

Vanhempien ja päivähoiton kasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen pahin vihollinen on kiire, niin vanhempien kuin kasvattajien. Hoitosuhteen alkaessa kiire on suureksi haitaksi. Jos vain voimia riittää, kiire pitää pysäyttää. Kannattaa pohtia – myös yhdessä vanhempien kanssa – mistä kiire syntyy ja mikä on ensiarvoista lapsen hyvän elämän kannalta. (Helenius ym. 2001, 50.)

Lasten sopeutumisen helpottajana pehmeä lasku päivähoitoon on ehdottoman tärkeä. Pehmeän laskun aikana etsitään lapsen kannalta parasta rytmitystä lapsen vuorokauden kotona ja päivähoitossa. Kun lapsi näin myös ensin tutustuu yhdessä vanhempien kanssa päiväkotiin ja sitten pikkuhiljaa on pidempiä päiviä ilman vanhempiaan, ehkäistään ratkaisevasti lapsen emotionaalista kuormitusta. Kun lapsen tunnekuormitusta helpotetaan, toimitaan tavalla, mikä todennäköisemmin myötävaikuttaa suotuisasti myös lapsen fyysiseen terveydentilaan. (Helenius ym. 2001, 56.)

6.6 Pysyvyys ja jatkuvuus

Pysyvyys ja jatkuvuus tarkoittavat sitä, että lapsen päivään ei tulisi liittyä liikaa vaihtuvia ihmisiä. Hoitajien ja ympärillä olevien lasten olisi hyvä pysyä samoina. Tässä törmätään päivähoiton rakenteellisiin ja ammatillisiin työnjakokysymyksiin. Suomalaisessa päivähoitokulttuurissa on tavallista, että mikäli lapsi saapuu päiväkotiin 1-vuotiaana ja käy siellä kouluikänsä saakka, lastenhoitajat, lastentarhanopettajat ja lapset hänen ympärillään ehtivät vaihtua useita kertoja. Henkilökunnan vaihtuvuutta ei voida täysin estää, mutta vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta ei ole ymmärrettävää, miksi lapsiryhmät vaihtuvat vähintään 2-3 kertaa näinä varhaisvuosina. (Keskinen ym. 2004, 133.)

Bowlby (1988) ja Ainsworth (1978) kuvailevat kiintymyssuhdeteoriassaan lapsen jatkuvaa tasapainottelua läheisyyden hakemisen (turvallisuuden varmistamisen) ja ympäristön tutkimisen välillä. Stressitilanteissa kiintymyskäyttäytyminen aktivoituu ja lapsi hakee turvaa siltä aikuiselta, johon hänelle on muodostunut kiintymyssuhde. Vähitellen hän laajentaa kiintymyssuhdeverkostoaan siten, että myös kodin ulkopuolisista ihmisistä voi tulla merkityksellisiä turvallisia aikuisia. Näiden suhteiden syntymiselle tulisi luoda edellytyksiä myös päivähoitossa, koska ne mahdollistavat lapsen ympäristöön suuntautuvan turvallisen tutkimuskäyttäytymisen: kiinnostuksen leikkiin ja sosiaalisiin suhteisiin. (Keskinen ym. 2004, 133.)

Kun lapsi saa harjoitella vähän kerrallaan uuden hoitajan ja muiden lasten kanssa syömistä, nukkumaan menemistä, ulkoilua, pukemistilanteita ja erotilanteita, hän al-

kaa ennakoida niitä mielessään. Ennakointi lisää tunnetta hallinnasta ja turvallisuudesta sekä vähentää kaoottisia kokemuksia. Samoin vaikuttaa vanhempien ja päiväkotihenkilökunnan keskinäinen tiedonvälitys lapsen arjesta. (Keskinen ym. 2004, 133.)

6.7 Yhteisen rytmin löytäminen ja toistuvuus

Yhteisen rytmin löytyminen ja toistuvuus mahdollistuvat, kun päivähoidossa ja kotona tapahtuu samoja asioita suunnilleen samalla tavalla joka päivä. Lapsi oppii luottamaan siihen, että ruokailun jälkeen mennään päivälevolle, sitten välipalalle ja leikkimään ja sitten kohta äiti tai isä tulee hakemaan kotiin. Jos tähän rytmiin tulee poikkeuksia, niiden tulee olla luonteeltaan positiivisia ja ennakoituja (esimerkiksi retket), joita suunnitellaan yhdessä etukäteen. (Keskinen ym. 2004, 134.)

Ajan myötä päivähoidon aikuiset oppivat arvioimaan lapsen tarpeita koko ajan sensitiivisemmin ja osuvammin ja pyrkivät vastaamaan niihin siten, että lapselle tulee yhä useammin kokemus viestien oikein ymmärtämisestä. Koska päivähoitajilla ja lapsella ei ole yhteistä historiaa, joudutaan opettelemaan yhteinen ”kielioppi”. Aluksi siinä on paljon ei-kielellistä viestintää ja myös väärinymmärryksiä puolin ja toisin. Aikuisen äänensävyt ja tunnelmat tulevat vähitellen lapselle tutuksi – tässäkin auttaa henkilökunnan mahdollisimman suuri pysyvyys. (Keskinen ym. 2004, 134.)

6.8 Kasvatuskeskustelut

Vanhempien kanssa käytävät kasvatuskeskustelut ovat keskeinen kasvatuskumppanuuden toteutumisen areena. Käytäntönä on, että vanhempien ja hoito- ja kasvatushenkilön kesken käydään ainakin kerran vuodessa seikkaperäisempi keskustelu lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksesta. Tarpeen mukaan käydään useampia keskusteluja. Yleensä ensimmäinen keskustelu käydään muutaman kuukauden kuluttua lapsen päivähoidon alkamisesta. Lapsikohtainen suunnitelma varhaiskasvatuksesta laaditaan jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. (Kaskela ym.2006, 45.)

Kasvatuskeskusteluissa on tärkeää kuunnella aidosti vanhempia ja heidän toiveitaan. Aitoon yhteistyöhön vanhempien kanssa liittyy muutakin kuin monisteiden jakaminen päivähoiton kasvatustavoitteista. On suuri taito saada vanhemmat aidosti sitoutumaan yhteiseen kasvatusprosessiin päivähoiton henkilökunnan kanssa. (Kempainen 2001, 70.)

6.9 Lapsen erityisen tuen tilanteet

Kasvatuskumppanuudessa vuoropuhelua perheiden kanssa käydään säännöllisesti ja jatkuvasti lapsen jokapäiväisestä elämästä ja varhaiskasvatuksesta. Henkilöstön haasteena on ylläpitää kumppanuuden ilmapiiriä erityisesti niissä tilanteissa, joissa työntekijöiden ja vanhempien käsitykset yhteistyöstä, kasvatuskäsityksistä, kasvatusmenetelmistä, lapsen hoidon ja kasvatuksen tarpeista tai perheen ja päivähoiton vastuunjaosta eroavat. Kasvatuskumppanuuden ilmapiirin vaalimiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota myös silloin, kun lapsen ja perheen elämäntilanne syystä tai toisesta vaatii tavanomaista kasvatusyhteistyötä monipuolisempaa tukea ja apua. (Kaskela ym. 2006, 46.)

Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea, työntekijöiden haasteena on toimia tavalla, joka ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta henkilöstön tahtoon ja kykyyn auttaa lasta ja perhettä. Pulmatilanteiden hoidossa työntekijöiden tavalla käyttää erilaisia kysymyksiä voi olla suuri merkitys sille, miten luottamus perheiden ja päivähoiton välille rakentuu ja miten se prosessin eri vaiheissa kestää. Avoimet kysymykset kutsuvat esiin vanhempien omia näkökulmia, ajatuksia ja näkemyksiä. Lapsen auttamisen erityistilanteissa työntekijän tulee kiinnittää huomiota oman ammatillisen roolinsa rajoihin sekä omaan tapaansa olla vuorovaikutuksessa vanhemman kanssa. (Kaskela ym. 2006, 47.)

7 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Otimme yhteyttä Rauman kasvatus ja opetusvirastoon varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Eeva Koskiseen ja kyselimme ajankohtaisia opinnäytetyön aiheita. Ehdotuksia tuli paljon ja yritimme valita ajankohtaisen ja meitä kiinnostavan aiheen. Meidän mielestämme valitsemamme aihe on aina ajankohtainen ja kehittää päivähoitosa olevien työntekijöiden työtä.

Tutkimusluvan anoimme Otan päiväkodin johtaja Leila Laaksoselta (LIITE 1). Tutkimuksessa pyrimme selvittämään kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä lapsen aloittaessa päivähoiton. Meitä kiinnostivat erityisesti vanhempien kokemukset ja kehittämisehdotukset. Teetimme kirjallisen kyselyn toukokuussa 2010 Raumalla Otan päiväkodissa (LIITE 2, LIITE 3). Rajasimme otoksen vuoden 2010 aikana aloittaneiden lasten vanhempiin. Halusimme tietää, miten uudet lapset ja heidän perheensä otetaan vastaan Otan päiväkodissa. Painotimme tutkimuksessa enemmän laatua kuin määrää, joten valitsimme vain yhden päiväkodin kohteeksemme.

Jokaiselle perheelle toimitettiin sama kyselylomake. Lomakkeita oli yhteensä 50 ja täytettyjä lomakkeita saimme 14 kappaletta. Vastausprosentti oli 28. Vanhemmille lähetetyssä kyselylomakkeessa on kahdeksan monivalintakysymystä sekä kuusi avointa kysymystä. Kysymykset laadimme itse.

Vähäisen vastausprosentin vuoksi teetimme myös Otan päiväkodin lastentarhanopettajille kyselyn (LIITE 4, LIITE 5). Syyskuussa 2010 lähetimme sähköpostitse kyselylomakkeen päiväkodin johtajalle. Tarkoituksena oli, että päiväkodin johtaja välittää kyselyt lastentarhanopettajille. Saimme kaksi kyselyä takaisin.

Kysely perustuu kvalitatiiviseen tutkimukseen, jossa käytetään perinteistä survey-tutkimusta. Termi survey tarkoittaa sellaisia kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Standardoituus tarkoittaa sitä, että

asiaa kysytään kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 189.)

Kyselytutkimuksen etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä ja voidaan myös kysyä monia asioita. Kyselymenetelmä on tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Aineistoa voidaan myös analysoida nopeasti tietokoneen avulla. Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Tavallisemmin aineistoa pidetään pinnallisena ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. Ei ole mahdollista varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Ei ole myöskään selvää, miten onnistuneita annetut vastausehdot ovat olleet vastaajan näkökulmasta. Kyselylomakkeiden vastanneiden kato nousee jossakin tapauksissa suureksi. (Hirsjärvi ym. 1998, 191.)

Tutkimuskysymykset:

- Millaista yhteistyö on päiväkodin ja perheen välillä?
- Miten lapsen yksilölliset tarpeet huomioidaan?
- Ovatko vanhemmat tyytyväisiä päivähöitoon?
- Miten kasvatuskumppanuus toteutuu päiväkodissa?

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Vanhempien vastaukset

Vanhemmille annettu kysely koostui 14 kysymyksestä, joista monivalintakysymyksiä oli kahdeksan ja avoimia kysymyksiä oli kuusi. Aluksi halusimme tietää kyselyyn vastanneiden perheiden lasten iän ja lapsimäärän. Kysymykset kolme ja neljä koskivat tutustumisvaihetta, viisi ja kuusi kodin ja päiväkodin välistä tiedonkulkua. Lopuksi kyselimme vanhempien tyytyväisyyttä lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioi-

misesta ja päiväkodin ja kodin välisestä yhteistyöstä. Viimeinen kysymys oli avoin kohta, jossa vanhemmille oli mahdollisuus kertoa terveisiä ja kehittämisehdotuksia Otan päiväkodin henkilökunnalle.

8.1.1 Taustatiedot

Ensimmäisessä kysymyksessä tiedustelimme kyselyyn vastanneiden perheiden lapsimäärää, jotka ovat Otan päiväkodissa. Vanhemmista yhdeksällä oli Otan päiväkodissa hoidossa kaksi lasta ja neljällä vanhemmista yksi lapsi. Yksi vanhemmista vastasi kaikkien päiväkodissa olevien lasten kokonaislukumäärän.

Toinen kysymys koski päiväkodissa olevien lasten ikää. Sisarusten takia tässä kysymyksessä vastauksia on poikkeuksellisesti 23. Alle kolmivuotiaita lapsia oli päiväkodissa eniten (yhdeksän lasta). Kolmesta viiteen -vuotiaita lapsia oli kahdeksan ja viidestä seitsemään -vuotiaita oli viisi. Yksi vanhemmista vastasi lasten iäksi 1-6-vuotiaat, joten todennäköisesti hän tarkoitti päiväkodissa olevien lasten ikähaarukkaa. Tämän vuoksi emme voi olla varmoja, mitä hän vastauksellaan tarkoittaa.

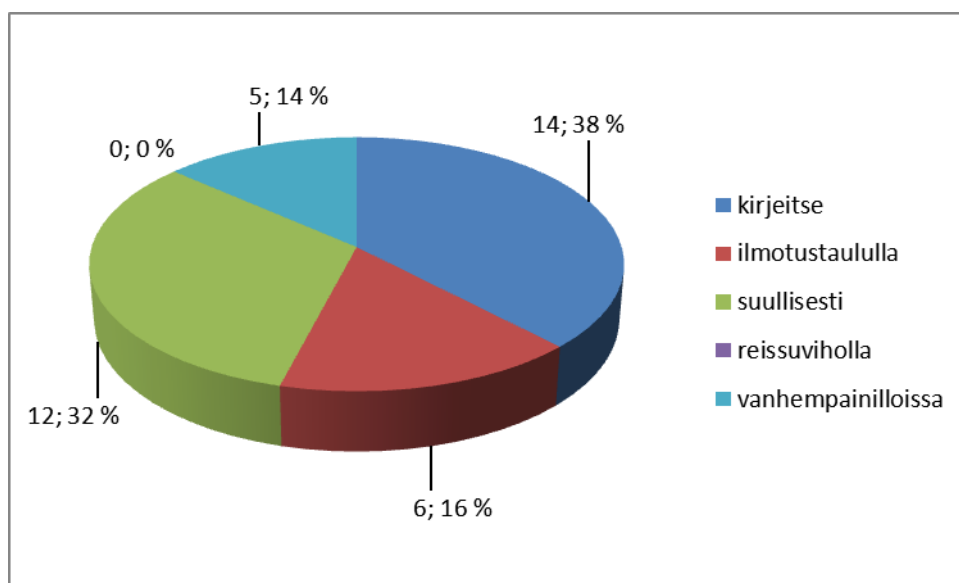
8.1.2 Tutustumiskäynnit

Kolmannessa kysymyksessä tiedustelimme kuinka monta kertaa perhe kävi tutustumassa päiväkotiin ennen päivähoiton aloittamista. Vaihtoehdot olivat kerran, kaksi kertaa ja kolme tai enemmän. Vastanneista 10 kävi tutustumassa kerran, yksi kaksi kertaa ja kolme kävivät kolmesti tai useammin.

Seuraavaksi halusimme tietää perheiden tyytyväisyyttä tutustumiskäyntien toteutuneeseen määrään. Vastausvaihtoehtoina oli joko kyllä tai ei. Jos vastasi tähän kysymykseen kieltävästi, niin jatkokysymys koski syytä tyytymättömyyteen. Kaikki 14 perhettä olivat tyytyväisiä käyntien toteutuneeseen määrään.

8.1.3 Tiedon kulku päiväkodin ja kodin välillä

Kysymys viisi oli monivalintakysymys, jolla halusimme tietää millä tavoin päiväkodin asioista on perheille tiedotettu. Vastausvaihtoehtoja oli viisi ja vastaaja sai valita enemmän kuin yhden vastauksen. Päiväkodin asioista on tiedotettu eniten kirjeitse (14), toiseksi eniten suullisesti (12) ja kolmanneksi eniten ilmoitustaululla (6), neljänneksi eniten vanhempainilloissa (5). Reissuvihkoa ei käytetty tiedottamiseen (Kuvio 1).

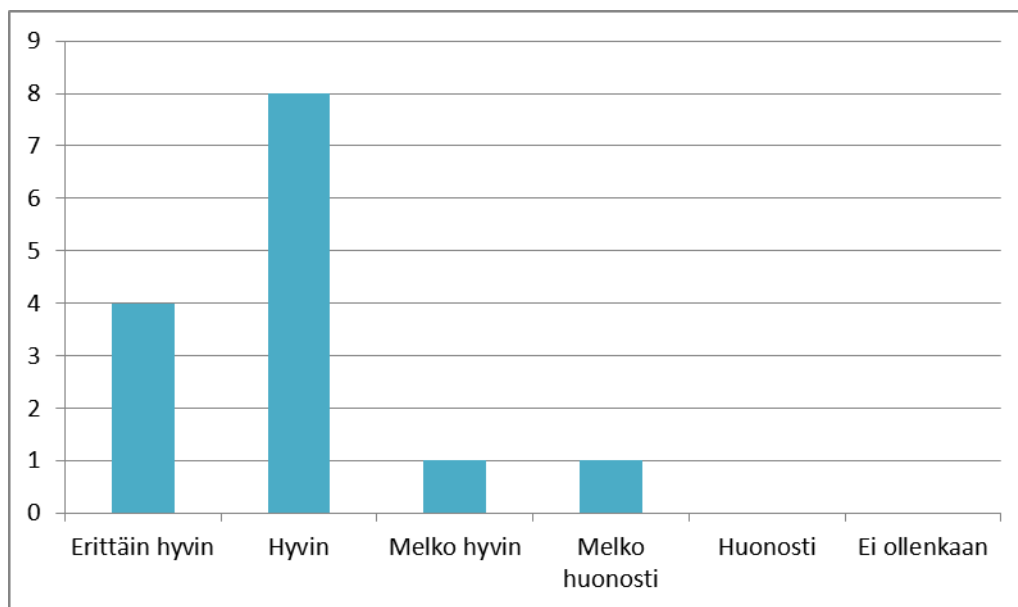
Kuvio1. Päiväkodin tiedotustavat

Kysyimme jatkoksi avokysymyksellä vanhemmilta millä muulla tavalla päiväkodin asioista voisi tiedottaa. Viisi vastanneista oli sitä mieltä, että nykyiset menetelmät ovat hyviä, neljä ei vastannut kysymykseen. Loput viisi vastanneista esitti uusia tapoja tiedottamiseen, joita voisi olla tekstiviestit nopeaan tiedon vaihtoon, sähköposti/internet sekä reissuvihko.

8.1.4 Lapsen yksilölliset tarpeet

Seuraava kysymysaihealue käsittelee vanhempien tyytyväisyyttä lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioonottamiseen päivähoidon alkaessa. Miten hyvin vanhempien toi-

veet ja lasten yksilölliset tarpeet on otettu huomioon? Kysymys seitsemän sisälsi kuusi vaihtoehtoa (Kuvio 2). Vanhempien toiveet ja lapsen yksilölliset tarpeet olivat otettu hyvin huomioon.

Kuvio 2. Lasten yksilöllisten tarpeiden huomioiminen

Jos vanhemmat vastasivat, ettei heidän toiveitaan huomioitu ollenkaan, niin seurasi jatkokysymys, mitä toiveita tai lapsen tarpeita ei otettu huomioon. Kolme vanhempaa vastasi jatkokysymykseen. Vastaukset liittyivät päiväunien järjestämiseen yksilöllisesti, esimerkiksi pienellä lapsella päiväunet ulkona ja 5-vuotiaalla hiljainen hetki päiväunien sijaan. Yhdessä vastauksessa ihmeteltiin lapsen joutumista erityisryhmään, koska muuta paikkaa ei ollut.

8.1.5 Yhteistyö päiväkodin ja kodin välillä

Tiedustelimme vanhemmilta onko heidän mielestään päiväkotiryhmässä ollut tarpeeksi henkilökuntaa. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei vaihtoehtot. Kymmenen vastaajista oli sitä mieltä, että päiväkotiryhmässä on tarpeeksi henkilökuntaa ja neljä oli sitä mieltä, että henkilökuntaa ei ollut tarpeeksi. Tämä kysymys sisälsi jatkoky-

symyksen. Jos vastasitte kysymykseen kieltävästi, niin miten olette havainneet henkilökunnan määrän puutteen. Vastaukset olivat seuraavanlaisia:

”Pienten ryhmässä ei ole tarpeeksi sylejä lapsille ja 2-vuotias on jo iso lapsi eikä lohduttajaa aina löydy.”

”Toisen lapsen ryhmässä on ollut yllättävän paljon sijaisia, vakituisten poissaoloja.”

”Päiväunien aikaan ei riitä aikuista vahtimaan lasta, joka haetaan klo 13. Näin ollen hän juuri nukahtaa, kun hänet jo taas nostetaan ylös hakiessa.”

”Henkilökunnan puutteen vuoksi ei ole voitu järjestää päiväunien aikaan 5-vuotiaalle hiljaista hetkeä niille lapsille, jotka eivät nuku.”

Seuraavaksi halusimme tietää onko vanhempien mielestä päiväkodin henkilökunnan kanssa ollut helppo puhua lapsen liittyvistä asioista. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei vaihtoehdot. Vanhempien mielestä henkilökunnan kanssa on helppo puhua lapsen asioista. Yksi vastaajista vastasi molempiin vaihtoehtoihin.

Kysymyksissä 10 ja 11 kysyimme vanhemmilta, mistä lapsen liittyvistä asioista on helppo puhua ja mistä ei ole helppo puhua henkilökunnan kanssa. Vastanneista yksi ei vastannut kumpaakaan kysymykseen ollenkaan. Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että henkilökunnan kanssa on helppo puhua kaikista lapsen liittyvistä asioista, päivittäisistä askareista sekä kuulumisista. Vanhemmat mainitsivat myös helpoiksi puheenaiheiksi lapsen kehityksen, lapsen terveyden, ristiriitatilanteet, päivärytmin, ruuat, arkuuden, luonteen, tavat ja hyvät asiat.

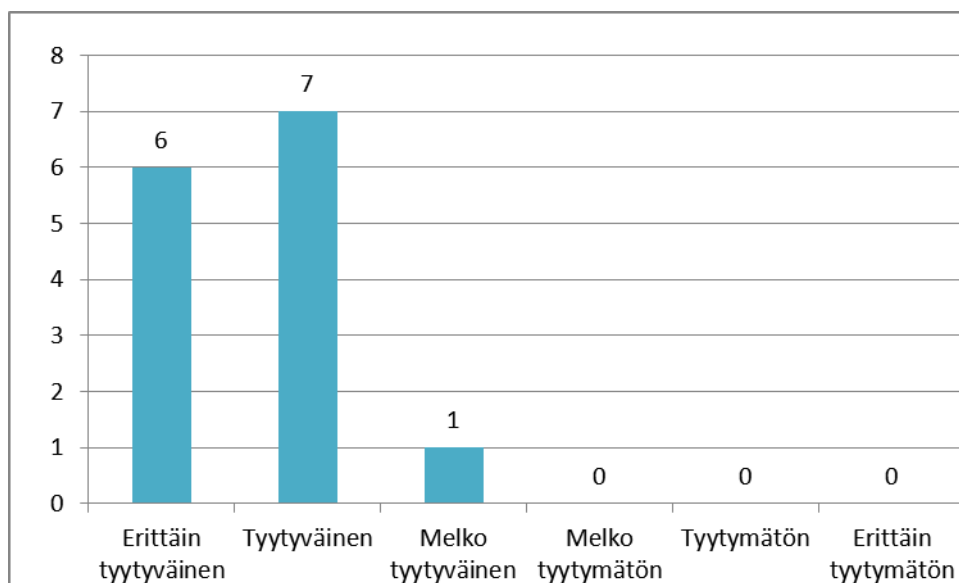
Kysymykseen 11 tuli yhdeksän vastausta. Kolme vastaajista oli sitä mieltä, että sellaista asiaa ei ole, josta ei henkilökunnan kanssa voisi keskustella. Loput vastaajista kokivat vaikeiksi asioiksi perheen olosuhdemuutokset, avioeron, henkilökuntaan liittyvät asiat sekä oman epävarmuuden kasvattajana.

”Lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista. Yleensä hoitajat eivät ehdi juttelemaan tai ympärillä on muuten levotonta.”

Kysyimme vanhempien tyytyväisyyttä päiväkodin ja kodin välisestä yhteistyöstä. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei vaihtoehdot. Ei-vastaus sisälsi jatkokysymyksen, että millaista yhteistyötä toivoisitte. Vastanneista 13 olivat tyytyväisiä yhteistyöhön. Yksi vastanneista toivoi enemmän vuorovaikutusta kodin ja päiväkodin välille.

8.1.6 Vanhempien tyytyväisyys lapsen päivähoidon

Kysymyksessä 13 halusimme tietää vanhempien tyytyväisyyttä tähänastisesta päivähoitosta kokonaisuudessaan. Kysymys oli monivalintakysymys ja sisälsi kuusi vastausvaihtoehtoa. Kuusi vastanneista oli erittäin tyytyväisiä ja seitsemän tyytyväisiä päivähoidon. Melko tyytyväisiä oli yksi ja tyytymättömiä ei ollut yhtään (Kuvio 3).

Kuvio 3. Vanhempien tyytyväisyys

Viimeinen eli 14 kysymys oli avoin kysymys, jossa vanhemmat saivat kertoa kehittämisehdotuksia sekä terveisiä Otan päiväkodin henkilökunnalle. Poimintoja toiveista ja terveisistä olivat seuraavanlaisia:

”Kaikki on sujunut erittäin hienosti ja huomaa lapsista, että viihtyvät hyvin. Myös joustavuutta hoitoajoista on ollut kiitettävä.”

”Henkilökunta on aidosti kiinnostunut ja innostunut lapsemme kehityksestä. Kuinka hienoa onkaan vanhempana kuulla, että tänään lapsemme on tehnyt sitä ja oppinut tätä. Arvostamme myös suuresti sitä, että lasta pidetään paljon sylissä.”

”Olen erityisen tyytyväinen henkilökuntaan, jotka ovat avoimia, iloisia, helposti lähestyttäviä, hyvin lapsen tarpeen huomioonottavia. Arkakin lapsi on tuntenut olonsa turvalliseksi ja häneen on kiinnitetty huomiota ja kiintymyssuhde on päässyt kehittymään.”

”Hygieniaan panostaminen, esim. käsidesipullo osastolle.”

”Toivoisin vanhempainiltoja, jossa vanhempi ja hoitohenkilökunta keskustelisi lapsen kehityksestä hoidossa sekä kotona. Saataisiin molempien huomiot huomioitua.”

”Jos jotakin kehitettävää, niin itse kiinnittäisin hieman enemmän huomiota kielelliseen kehitykseen ja toivoisin siihen lisää leikinomaisia harjoitteita ja lukemaan kannustavia tavoitteita.”

8.2 Lastentarhanopettajien vastaukset

Lastentarhanopettajille annettu kysely koostui seitsemästä avoimesta kysymyksestä. Vastauksia saimme yhteensä kaksi kappaletta. Vastaukset olivat lyhyitä ja olisimme kaivanneet niissä enemmän perusteluja.

Halusimme tietää, miten kasvatuskumppanuus näkyy lastentarhanopettajien työssä sekä miten he huomioivat lapsen päivähoidon aloituksen. He tekevät tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa, joka näkyy muun muassa lapsen haku- ja tulotilanteissa sekä vanhempainiltoja ja HOPS-keskusteluja pitämällä. Sovitaan tutustumisaika ja mietitään kuka henkilökunnasta ottaa perheen vastaan.

Päivähoidon ja vanhempien yhteistyötä on pohdittu vilkkaasti myös julkisessa keskustelussa. Tästä on esimerkkinä mm. Stakesin kehittämispäällikkö Anna-Leena Välimäen (2002) kannanotto ns. kasvatuskumppanuuteen Helsingin Sanomien Vieraskynä-palstalla 9.7.2002. Välimäki toteaa, että valtakunnallisissa linjauksissa mainittu kasvatuksellinen kumppanuus avaa uudenlaisen asennoitumisen yhdessä kasvatamiseen. Hänen mielestään vanhemmat yleensä luottavat päivähoidon ammattihenkilöstöön ja palveluun, mutta usein jo lyhyt keskustelu paljastaa, että he tietävät hyvin vähän siitä, millaista lapsella on päivähoidossa. Muita perheitä ei juuri tunneta. Keskustelut niin henkilöstön kuin muiden vanhempienkin kanssa ovat melko pinnallisia. Välimäki ehdottaa, että on ryhdyttävä varmistamaan, että vanhemmat ja eri palvelujen henkilöstö oppivat tuntemaan toisensa nykyistä paremmin. Erityisesti yhdessä kasvavien lasten vanhempien ja henkilöstön kasvatuksellista kumppanuutta tulee lähteä kehittämään, ja sille tulee jatkossa luoda myös viralliset puitteet niin, että siitä tulee selkeästi osa henkilöstön työtä. Lapsen hyvän kehityksen sekä mahdollisten ongelmien ehkäisyn kannalta on olennaisen tärkeää, että eri kehitysympäristöt ovat joustavassa, luovassa ja rakentavassa yhteistyössä keskenään, Välimäki painottaa. (Keskinen ym. 2004, 106-107.)

Tuloksista kävi ilmi, että aloituskeskustelussa kuullaan vanhempien toivomuksia ja mietteitä. Aloituskeskustelun yhtenä tavoitteena on, että työntekijä auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoiton aloitukseen.

Vanhemmilla voi olla monenlaisia odotuksia, toiveita ja pelkoja päivähoiton aloituksen suhteen, joista kasvattajan on tärkeä kuulla ja olla tietoinen. Omien tunteiden ilmaisun ja selkiintymisen kautta vanhempi pystyy paremmin myös valmistelemaan lasta tulevaan muutokseen. (Kaskela ym. 2006, 41.)

Aloituskeskustelu käydään ennen kuin lapsi on aloittanut päivähoiton. Näin vanhemmille jää aikaa valmistaa ja saatella lasta päivähoitoon. Aloituskeskustelun tekee lapsen oma tuleva hoitaja joko yksin, työntekijäparin tai esim. päiväkodin johtajan kanssa. (Kaskela ym. 2006, 41-42.)

Päiväkotihenkilöstön tehtävä on luoda edellytyksiä vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä tukea vanhemmuutta ja kodin kasvatustyötä. Varhaiskasvatus on parhaimmillaan lapsen merkityksellisten elinympäristöjen välistä kasvatuskumppanuutta. Perheiden ja päivähoidon kasvatuskumppanuus on kirjattu myös lakiin lasten päivähoitosta. Sen mukaan päivähoidon yhtenä tehtävänä on perheiden kotikasvatuksen tukeminen. Koti ja perhe kohtaavat päiväkodin kaltaisen instituution arjessa, lapsen jokapäiväisessä hoidossa ja kasvatuksessa. (Keskinen ym. 2004, 80-81.)

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö tukevat toisiaan lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Käytännössä kasvatuskumppanuus on heidän välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutus ja yhteistyö ovat olennainen osa hyvää varhaiskasvatusta. Tieto ja asiantuntemus kasvavat tiiviin vuorovaikutuksen ansiosta, ja se turvaa lapsen hyvinvoinnin. Vuorovaikutuksen toimivuus korostuu hankalien asioiden esille tuomisessa eli huolen puheeksi ottamisessa. (Keskinen ym. 2004, 81.)

Vastaajat olivat sitä mieltä, että lapsen yksilölliset tarpeet huomioidaan kaikessa päiväkodin arjessa mahdollisuuksien mukaan. Arjen struktuuri kuitenkin kuljettaa päiväkodin arkea.

Päiväkotikasvatuksen toteuttamisen on lähdettävä lapsen yksilöllisistä kehitystarpeista. Vanhempia on syytä aktivoida tuomaan omaa lastaan koskeva asiantuntemuksensa päivähoidon kehittämisen tueksi. Vanhemmat ovat lastensa tärkeimpiä asiantuntijoita, ja heiltä saa arvokasta tietoa lapsen yksilöllisten kehitystarpeiden tiedostamiseen. Toisaalta päivähoidon tehtävä on tukea vanhemmuutta. Vanhemmuutta voidaan tukea korostamalla perheen myönteisiä voimavaroja. Tärkeä väline vanhemmuuden tukemisessa on positiivisten asioiden vahvistaminen. Päivähoidon henkilöstön tulee tarvittaessa tehdä yhteistyötä myös muiden lasten ja perheiden hyvinvoinnista vastaavien tahojen kanssa. Niitä voivat olla mm. neuvola, sosiaalitoimen lastensuojelu ja eri järjestöt. (Keskinen ym. 2004, 82-83.)

Vastaajat olivat tyytyväisiä heidän tämän hetkiseen toimintatapaan, mutta totesivat, että heidän toiminnassa on aina parantamisen varaa. Toimintaa voisi heidän mieles-

tään kehittää ottamalla huomioon vanhempien tarpeet ja toiveet vielä paremmin. Otan päiväkotia on uusintanut niin sanotun päivähoiton aloituskaavakkeen, jota he käyttävät tämän vuoden. Vastanneet kertoivat päiväkodin ja kotien välisen yhteistyön olevan avointa ja lasta tukevaa.

Päivähoidossa tärkeintä ovat ihmisten väliset suhteet. Kokemukset päivähoitosta muodostuvat ihmisten kohtaamisissa, keskinäisessä ymmärtämisessä ja vuoropuhelussa. Näissä ilmeinä, eleinä, kosketuksina, katsein ja puheina välittyvissä kohtaamisissa päivähoiton maailma todellistuu ja saa merkityksensä. Päivähoiton ympäristöt ovat tärkeitä toiminnalle, mutta päivähoitoon osallistuvien ihmisten välinen vuorovaikutus luo päivähoiton todellisuuden. Tässä suhdeverkostossa lasta koskevat asiat ovat keskipisteessä. Ihmisten välisten suhteiden muotoutuminen tasavertaisiksi, avoimiksi ja aidolla tavalla informatiivisiksi on pitkä prosessi, johon täytyy erityisesti paneutua ja jolle on annettava aikaa. Lapselle ja vanhemmalle päivähoiton aloittaminen on aina ensin eroamista ja valmistautumista keskinäisten päivittäisten erojen ja kohtaamisten rytmiin. (Helenius ym. 2001, 42.)

9 POHDINTA

Aloimme miettiä opinnäytetyön aihetta jo hyvissä ajoin. Meitä kiinnosti aihe, joka liittyisi varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon. Halusimme tehdä opinnäytetyön ajan-kohtaisesta ja molempia kiinnostavasta aiheesta. Pitkän pohdinnan jälkeen otimme yhteyttä Rauman varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Eeva Koskiseen. Kysyimme olisiko hänellä antaa meille vinkkejä hyvästä opinnäytetyön aiheesta. Toivoimme sellaista aihetta, josta olisi yhteistyökumppanille hyötyä.

Saimme Eeva Koskiselta paljon hyviä aiheita, joista yhdessä valitsimme ”Kun lapsi aloittaa päivähoiton – vanhempien kokemuksia ja kehittämissuhteita”. Tämä aihe nousi heti esiin ja alkoi kiinnostaa meitä. Aihevalinnan jälkeen olimme yhteyksissä useaan otteeseen Koskiseen, tarkentaaksemme aihetta ja tutkimuskohdetta. Saimme

hyviä vinkkejä ja ehdotuksia, joita käytimme hyödyksi tutkimuksessamme. Tämän jälkeen aloimme työstää tutkimussuunnitelmaa.

Vuoden 2010 alussa, aloimme miettiä kenelle tutkimuksen tekisimme ja sitä minkälainen tutkimuksen tulisi olla. Rajasimme tutkimuskohdetta useaan kertaan, koska oli vaikea määrittää esimerkiksi tutkittavan kohteen määrää. Myös tutkittavan kohteen eli päivähoiton aloittaneiden lasten ikä mietitytti, koska yksi- tai viisivuotiaan lapsen yksilölliset tarpeet ovat päivähoiton aloituksessa erilaiset. Oli myös tärkeää rajata tutkittava kohde niin, että vanhemmilla on tuoreessa muistissa oman lapsen päivähoiton aloitus.

Aihetta ei ole paljoakaan tutkittu, löysimme Jaana Ahvenjärven pro gradun pehmeästi päivähoitoon, pehmeän laskun käytännön kehittäminen alle 3-vuotiaiden päiväkotiryhmässä. Aluksi oli vaikea löytää kirjallisuutta juuri lapsen päivähoiton aloituksesta. Perehtyessämme enemmän kasvatuskumppanuuteen, löysimme hyviä teoksia aiheeseen liittyen.

Otimme keväällä 2010 yhteyttä Otan päiväkodin johtajaan Leila Laaksoseen. Kysyimme mahdollisuutta toteuttaa kyselyt Otan päiväkodissa. Päiväkodin johtaja oli yhteistyöhaluinen ja saimme toteuttaa kyselyt kyseisessä päiväkodissa. Kohderyhmäksi valitsimme ne perheet, joiden lapsi / lapset olivat aloittaneet päivähoiton Otan päiväkodissa vuoden 2010 aikana. Jokaiselle perheelle laadittiin samanlainen kyselylomake, vaikka perheessä oli eri-ikäisiä lapsia hoidossa.

Otan päiväkotia on Rauman suurin päiväkotia. Näin ollen vuoden 2010 aikana päivähoiton aloittaneiden lasten perheiden tavoittaminen saattaisi olla helpompaa. Toteutimme kyselyn toukokuussa 2010. Toimitimme päiväkodin johtajalle 50 kyselyä, jotka hän toimitti niille osastoille, joissa oli tänä vuonna päivähoiton aloittaneita lapsia. Osaston henkilökunta välitti kyselyt vanhemmille. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Täytetyt kyselyt toimitettiin nimettömänä ja suljetussa kirjekuoressa takaisin päiväkotiin.

Halusimme, että kyselylomake on kattava ja helposti purettavissa. Tärkeänä pidimme myös sen selkeää ulkonäköä. Kysymysten tuli olla helppolukuisia ja vastaamisen helppoa. Pidimme myös tärkeänä, että kyselylomake on oikean pituinen. Se ei saanut olla liian lyhyt, jotta kysely olisi kattava, mutta ei liian pitkäkään, jotta vanhemmat vastaisivat kyselyyn. Jouduimme useaan otteeseen muokkaamaan kyselylomaketta johdonmukaiseksi, jotta aihealueet olisivat yhteneväiset. Pidimme tärkeänä, että kyselylomakkeessa on monivalintakysymyksiä sekä muutamia avoimia kysymyksiä, jotta vanhemmilla olisi mahdollisuus sanoa vapaasti mielipiteensä.

Vastauksia saimme takaisin 14. Odotimme saavamme vastauksia enemmän ja olimme pettyneitä vähäisiin vastauksiin. Vastausprosentti oli siis hyvin alhainen, vain 28 prosenttia. Olemme miettineet paljon syitä alhaiseen vastausprosenttiin. Yksi syy saattoi olla huono ajankohta. Loppukevät ei välttämättä ollut paras vuodenaika toteuttaa kyselyjä. Kesälomat olivat pikkuhiljaa alkamassa ja vanhemmilla saattoi olla paljon muutakin muistettavaa. Arjen hektisyys saattaa olla myös yksi syy. Vanhemmilla ei välttämättä riitä aikaa kyselyyn vastaamiseen. Kyselylomaketta laatiessa, mietimme näitä asioita ja sitä, miten voisimme näitä uhkia välttää. Kohderyhmässä oli myös ulkomaalaistaustaisia perheitä, jotka eivät välttämättä osanneet vastata suomenkieliseen kyselyyn. Kyselyjen karhuaminen toistuvasti ja vanhempien muistuttelu olisi saattanut vaikuttaa siihen, että olisimme voineet saada muutaman kyselyn enemmän takaisin. Kuitenkin kohderyhmäämme soveltuvia perheitä päiväkodissa oli tarpeeksi. Mietimme myös sitä, oliko vastausaika hyvän pituinen. Jos olisimme pidentäneet vastausaikaa, olisi osa vanhemmista varmaan jo unohtanut koko kyselyn.

Tuloksista kävi ilmi, että vanhemmat olivat tyytyväisiä päivähoidon aloitusprosessiin ja ylipäänsä päivähoitoon. Suurin osa kävi tutustumassa vain kerran päiväkotiin ja olivat tyytyväisiä toteutuneeseen käyntiin. Vanhempien mielestä lapsen yksilölliset tarpeet otettiin hyvin huomioon päiväkodissa. Päiväunet puhuttavat aina päivähoitoa, että miten ne pitäisi järjestää. Kritiikkiä tuli siitä, että toivottiin pienten päiväunien järjestämistä ulkona ja isommilla lapsilla voisi olla hiljainen hetki päiväunien sijaan.

Henkilökunnan määrä on myös mielenkiintoinen asia, että koetaanko sitä olevan tarpeeksi. Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että henkilökuntaa on tarpeeksi, mut-

ta pienten puolella sylejä ei riitä kaikille lapsille. Enemmän vanhemmat olivat siitä huolissaan, että vakituisilla työntekijöillä on paljon poissaoloja ja sijaisia on paljon. Henkilökunnan kanssa on helppo puhua vaikeistakin asioista ja vanhemmat olivat tyytyväisiä henkilökunnan ja kodin väliseen yhteistyöhön. Muutama vanhempi toivoi enemmän vanhempainiltoja, jossa saisi keskustella lapsen kehitykseen liittyvistä asioista muutenkin kuin haku- ja tuontitilanteissa. Otan päiväkotia sai paljon kiitoksia vanhemmilta erityisesti aidosta kiinnostuksesta lapsia kohtaan, hoitoaikojen joustavuudesta sekä avoimesta lähestymistavasta.

Vähäisen vastausprosentin vuoksi, päätimme tehdä kyselyn myös päiväkodin henkilökunnalle. Otimme jälleen yhteyttä Leila Laaksoseen ja saimme luvan toteuttaa tämänkin kyselyn Otan päiväkodissa. Kysyimme johtajan mielipidettä asiasta, mikä tapa kyselylle olisi hänen mielestä toimivin. Päiväkodissa oltiin sitä mieltä, että kyselyyn vastaaminen sujuisi parhaiten sähköpostitse. Olimme itsekin samaa mieltä.

Kohdistimme kyselylomakkeet lastentarhanopettajille, siitä syystä, että ajattelimme tarvitsevamme vain muutaman vastauksen, emme koko päiväkodin henkilökunnan vastauksia. Oletimme, että päiväkodin ryhmissä toimitaan melko samalla tavalla uuden lapsen vastaanottotilanteissa. Lähetimme syyskuun lopulla sähköpostitse kyselylomakkeen L. Laaksoille. Sovimme, että hän välittää kyselyt lastentarhanopettajille. Vastauksia saimme kaksi kappaletta. Kyselyihin oli vastattu melko vähäsanaisesti ja vastauksiin jäi paljon tulkinnanvaraa. Olisimme kaivanneet enemmän perusteluja konkreettisista asioista, esimerkiksi miten jokin toiminta näkyy heidän arjessa. Olimme mielellämme ottaneet vastaan enemmänkin vastauksia. Laaksojen mukaan tietotekniikassa oli ollut jotakin vikaa, mikä saattoi olla syynä vastausten vähäisyyteen. Tästä voimme vetää johtopäätöksen että haastattelu-menetelmä olisi saattanut siltäkin olla parempi keino. Myös päiväkodin kiire ja hektisyys saattoivat vaikuttaa vastausten vähäisyyteen.

Meidän mielestä kasvatuskumppanuudella on tärkeä rooli päiväkodin arjessa. Anna Leinin kasvatustieteen pro gradu- työstä käy ilmi, että kasvatuskumppanuus ilmiönä ei ole uusi. Erilaista yhteistyötä päiväkodin ja kodin välillä on tehty Suomessa vuosikymmeniä. Kasvatuskumppanuuden erona aikaisempaan yhteistyöhön voidaan pitää

näkökulman muutosta päiväkodin sijaan enemmän vanhempia, vanhemmuutta ja kotikasvatusta korostavaksi.

Olemme huomanneet että kasvatuskumppanuudesta puhutaan paljon ja käsitteenä sitä myös käytetään paljon. Pohdimme kuitenkin sitä, että näkyykö kasvatuskumppanuus käytännössä päiväkodin arjessa. Tutkimustulokset antoivat yhtenäisen kuvan siitä, että vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan väliseen yhteistyöhön ollaan hyvin tyytyväisiä, eikä muutostarpeita juuri ole. Henkilökunta oli myös tyytyväisiä, mutta olivat sitä mieltä, että kehitettävää löytyy aina. Mietimme, että jos molemmat ovat yhteistyöhön ja toimintaan tyytyväisiä, tiedetäänkö paremmasta toimintatavasta. Onko vaikea olla kriittinen, jos ei tiedä että parempaa voisi olla saatavilla?

Kasvatuskumppanuus luo pohjan ja perustan päiväkodissa tehtävälle työlle. Arkoja asioita saattaa olla helpompi ottaa esille, kun vanhempien ja henkilökunnan välinen yhteistyö ja luottamus toimivat. Yksi vanhemmista oli vastannut kyselyyn, että perhettä sekä lasta koskevista asioista on vaikea puhua henkilökunnan kanssa, koska päiväkodin arki on kiireistä ja hektistä. Tulo- ja hakutilanteissa henkilökuntaa on vähän ja tilanteet ovat kiireisiä. Myös sijaisia, vieraita työntekijöitä saattaa olla jonkun verran. Usein on myös muita vanhempia ja lapsia paikalla kuulemassa. Tällaisissa tilanteissa puhuttavat asiat saattavat koskea vain kuulumisten vaihtoa päivän kulusta. Arkoja ja perhettä koskevia asioita ei tule nostettua esille tällaisissa tilanteissa. Varhaiskasvatussuunnitelma- sekä HOPS -keskustelut ovat tilanteita, jolloin on mahdollisuus keskustella aremmistakin asioista.

Perheiden ongelmat ovat moninaistuneet. Myös perheet ovat erilaistuneet. On suurperheitä, sateenkaariperheitä, yksinhuoltajia, eroperheitä sekä perheitä, joihin kuuluvat omat sekä puolison lapset. Tänä päivänä on myös niin sanottuja teiniäitejä hyvin paljon yksin pienen lapsen kanssa. Pohdimme myös sitä, mitkä resurssit lastentarhanopettajilla on puuttua ja keskustella vanhemmille, perhettä koskevista ongelmista. Onko heillä halua ja taitoa? Kuinka kokonaisvaltaisesti lastentarhanopettaja pystyy näkemään perheen tarpeet? Moni perhe tarvitsee tukea ja apua arjessa. Tämä ei tietysti ole vain päiväkodin tehtävä, mutta päiväkotiki on suuressa roolissa perheen ja lapsen elämässä.

Sosiaalipedagogiikan ja varhaiskasvatuksen suhde ei ole noussut tieteellisessä keskustelussa esiin kuin muutaman kerran, vaikka käytännön kentällä sosiaalipedagogiikka on saanut suuren painoarvon lainsäädännön tasolla. Varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan välisessä suhteessa keskeinen konkreettinen tekijä Suomessa on vuonna 2005 voimaan tulleen lain (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista) ensimmäinen pykälä. Kelpoisuuslain myötä sosiaalipedagogiikka on noussut virallistettuun asemaan varhaiskasvatuksen alueella ja samalla myös kiivaan keskustelun kohteeksi. Varhaiskasvatuksen edustajat kokevat, että sosiaalipedagogiikkaa on käytetty ”reviirikamppailun välineenä” sosionomi (AMK)-tutkinnon omaavien pätevyyden laillistamisessa varhaiskasvatuksen alueella. Koska sosiaalipedagogiikkaa on käytetty yhtenä sosionomien (AMK) pätevyyden perusteluna, on se leimannut suomalaista sosiaalipedagogiikkaa varhaiskasvatuksen silmissä ja ladannut siihen ennakkoluuloja. (Ikonen 2009, 29.)

Moniammatillinen yhteistyö ja erityisesti suhde sosiaalityöhön sekä perhetyöhön on tullut osaksi varhaiskasvatusta. Uudet yhteistyön haasteet luovat tarpeen perinteisten tieteenalarajojen ylittämiseen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen monitieteisemmäksi. Varhaiskasvatuksen edustajien puheessa nousee esiin kritiikkiä myös alansa ajankohtaista tilannetta kohtaan. Varhaiskasvatuksen nähdään olevan liian takertunut vanhakantaisiin rakenteisiin ja toimintatapoihin. Haastateltavat peräänkuuluttavat myös kriittisempää ja laaja-alaisempaa työtettä, joka suuntautuu yksilötasoisesta kasvatustyön lisäksi alueelliselle, yhteiskunnalliselle ja yhteisöjen tasolle. Varhaiskasvatus ei ole pelkästään päiväkodeissa tapahtuvaa päivähoitoa, vaan se on nähtävä laaja-alaisemmin. Sosiaalipedagogiikan anti näyttäytyy tältä osin mahdollisuutena rikastaa varhaiskasvatuksen perinteistä työorientaatiota. Se nähdään myös mahdollisuutena laajentaa lapsikeskeistä pedagogisesta työtettä alueelliselle, yhteisölliselle ja yhteiskunnalliselle tasolle. (Ikonen 2009, 29-30.)

Päiväkodin henkilökunta saattaa nähdä lasta enemmän päivän aikana kuin vanhemmat. Hyvin moni alle kolmivuotias lapsi aloittaa päivänsä tulella hoitoon jo ennen seitsemää ja päivä loppuu vasta n. klo 17. Päivään ei jää montaa tuntia, kunnes lapsi menee taas iltaunille kahdeksan maissa.

Työn ja perheen vaatimusten yhteen sovittaminen on yhä vaikeampaa kasvavien vaatimusten ja jatkuvien muutosten vuoksi. Eri elämänalueiden yhteen sovittamisessa on usein kyse monimuotoisesta arjen palapelin rakentamisesta. On esitetty, että nykyajan vanhemmat tekevät pitkää työpäivää ja ovat kiireisiä ja uppoutuneita työhönsä, että he eivät ehdi huolehtia riittävästi jälkikasvustaan. Kaikkiaan näyttää siltä, että ne joilla työtä on, tekevät sitä paljon. Kuitenkin naiset joustavat työajoissa perheen tarpeiden mukaan. Alle 3-vuotiaista lapsista vain joka viidennen äiti on töissä, ja lähes kaikki äidit hoitavat kotona alle 1-vuotiaita lapsiaan. Sen sijaan perheellistyminen pidemminkin pidentää kuin lyhentää miesten työaika. Työtunnit kasautuvatkin lapsiperheisiin ja eritoten pienempien lasten isille. Tämä selittyy sillä, että kun äiti on kotona hoitamassa lapsia, isän on ansaittava enemmän. Myös ylitöitä isät tekevät eniten, joskin ylitöitä tekevissä perheissä useimmiten molemmat vanhemmat tekevät niitä. (Kinnunen & Rönkä 2002, 99-104.)

Mietimme myös sitä, miten osaamme ammatillisesti kohdata vanhemman tai vanhemmat, jos olemme esimerkiksi lähes aina sitä mieltä, että tietty lapsi on ”epämuokava” ja on aina pitkän hoitopäivän ja hänet haetaan aina viimeisenä kotiin. Miten pystytään vanhemmat kohtaamaan ammatillisesti, jos asenne on henkilökunnalta jo ennalta tuon kaltainen? Olemme törmänneet työelämässä siihen, että perheen asioista puhutaan työntekijöiden kesken, mutta asioista ei uskalleta sanoa perheelle.

Opinnäytetyö oli meille haastava projekti, koska emme olleet tehneet tällaista ammattikorkeakoulu tasoista työtä ennen. Alkuun pääseminen oli ensin vaikeata, mutta sopivan aiheen löydettyä aloimme innostua sen tekemisestä ja pääsimme hyvään vauhtiin. Oli haastavaa ensin löytää opettajien kanssa yhteinen näkökulma opinnäytetyöhömme, esimerkiksi aiheen rajaus. Opettajilta tuli hyviä ideoita, mutta välillä tuntui, että niitä tuli liikaa ja se hämmensi meitä. Piti tarkkaan miettiä, mikä se meidän tutkimuksemme aihe tarkalleen ottaen oli. Aihe löytyi monien pohdintojen ja tapaamiskertojen jälkeen. Tämän asian ratkettua pääsimme kunnolla työstämään opinnäytetyötämme.

Seuraavaksi otimme yhteyttä Otan päiväkotiin ja sovimme työskentelytavoista. Olimme tyytyväisiä päiväkodin vastaanottoon tehdä kanssamme yhteistyötä ja ehdo-

tuksemme sopivat heille hyvin. Tosin koimme epämiellyttäväksi ottaa päiväkotiin monta kertaa yhteyttä, koska tiedämme kuinka kiireisiä ja työllistettyjä he siellä ovat.

Keväällä 2010 lähetimme kyselyt päiväkotiin ja kesällä keskityimme lähinnä teorian kirjoittamiseen. Syksyllä 2010 aloitimme opinnäytetyön kokoamisen ja kyselyiden tulosten tarkastelun. Haastavaksi koimme sen, että meillä oli samanaikaisesti esimies-harjoittelu, joka kesti kuusi viikkoa, joten aikataulujen yhtensovittaminen ei ollut helppoa.

Vaikka opinnäytetyön teko oli välillä raskasta niin koimme kuitenkin saavamme toisistamme tukea tällaisissa epätoivoisissa tilanteissa. Pidimme hyvänä ajatuksena tehdä opinnäytetyö kahdestaan ja olemme tämän kokemuksen kautta oppineet toisistamme ja saaneet toisiltamme paljon. Olemme pystyneet jakamaan tehtäviä ja luottamaan siihen, että molemmat tekevät osuutensa. Asumme myös samalla paikkakunnalla ja kummallakin oli samanlaiset kiinnostuksen kohteet tulevaan ammattiin, joten opinnäytetyön tekeminen yhdessä tuntui luonnolliselta.

Tätä työtä tehdessämme opimme tutkimuksellista työtettä. Ylipäänsä sitä, miten tutkimus tehdään ja mitä siinä tarvitsee ottaa huomioon. Myös kriittinen ajattelumme vahvistui lähteiden käytön myötä. Aikatauluttaminen oli meille helppoa, mutta ajan realistinen käyttö opinnäytetyöhön alkoi selkiintyä vasta työn loppuvaiheessa. Pitää olla nöyrä ja muutoskykyinen sekä sopeutua siihen, että suunnitelmiin voi tulla äkillisiä muutoksia. Muutoksista huolimatta pitää pystyä löytämään ratkaisu tilanteeseen ja kaikista huolimatta pysymään aikataulussa.

Opinnäytetyö opetti, miten tärkeää päivähoidon aloitusvaihe on lapselle ja vanhemmille. Luotettava ja avoin suhde vanhempien, lasten ja henkilökunnan välillä luo pohjan päivähoidon sujumiselle sekä yhteistyölle. Opimme teoriassa, miten lapsi ja vanhempi tulee kohdata päivähoidon aloitusvaiheessa. Tiedämme myös enemmän siitä, mitä kaikkea aloitusvaiheeseen kuuluu. Päivähoiton aloitus ei ole vain sitä, että lapsi tuodaan ja jätetään päivähoitoon. Tämän työn kautta opimme myös erilaisia keinoja hankkia tietoa sekä jakaa tehtäviä. Halusimme, että opinnäytetyömme myötä, saisimme vanhempien äänen paremmin kuuluviin. Tyytyväisyyskyselyn tarkoitukse-

na oli kehittää Otan päiväkodin henkilökunnan toimintaa vielä paremmaksi lasten päivähoidon aloituksen osalta.

Aina löytyy parantamisen varaa ja tekisimme monta asiaa toisin. Olisimme voineet aloittaa vielä aikaisemmin opinnäytetyön tekemisen, vaikka mielestämme aloitimme jo hyvissä ajoin. Kyselyt olisi ollut hyvä lähettää aikaisemmin, niin olisi jäänyt tulosten tarkasteluun enemmän aikaa, ettei työ olisi kasaantunut loppu syksyyn. Täten olisimme voineet panostaa henkilökunnan kyselyihin enemmän ja tehdä jopa haastattelun heille. Kaikesta huolimatta olemme tyytyväisiä aikaansaannokseemme ja yhteiseen työskentelyyymme. Mielestämme teimme parhaamme, mitä näissä olosuhteissa pystyimme tekemään.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa. Tampere. Tammer-Paino.

Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Tampere. Vastapaino.

Asetus lasten päivähoitosta 16.3.1973/239

Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva. WS Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1998. Tutki ja Kirjoita. 3.-4 uudistettu painos. Helsinki. Tammi.

Hämäläinen, J. 1991. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio. Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Ikonen, E. 2009. Sosiaalipedagogiikka sosiaalisen uutena asiantuntijuutena. Teoksessa Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Kuopio.

Karila, K., Kinon, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva. PS-kustannus.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski. Gummerus.

Kemppinen, P. 2001. Kasvatuksen maailmat. Kadotettua kasvatustavastuuta etsimässä. Vantaa. Kustannusvalmennus P. & K. Oy.

Keskinen, S. & Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki. Tammi.

Kinnunen, U. & Rönkä, A. 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Keuruu. PS-kustannus.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36

Leino, A. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa. Vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelma-keskusteluista. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu-tutkielma.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). Selvitys päivähoitoin ja varhaiskasvatuksen asemasta valtionhallinnossa. [verkkodokumentti]. Helsinki. [Viitattu 29.10.2010]. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39502&name=DLFE-11013.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Sosiaaliportti-sivut. Lastensuojelun käsikirja [verkkodokumentti]. Helsinki. [Viitattu 11.11.2010]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Varttua-sivut. Kasvatuskumppanuus [verkkodokumentti]. Helsinki. [Viitattu 17.10.2010]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanitfi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuuslasta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Helsinki. Stakes.

Anni Harju

osoite

puhelinnumero

Linda Mattsson

osoite

puhelinnumero

Varhaiskasvatuksen aluejohtaja Leila Laaksonen

Pursikatu 4 26100 Rauma

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olemme Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita. Opiskelemme sosionomi-(AMK)-tutkintoa, suuntautumisvaihtoehtona sosiaalipedagogiikka.

Opintoihimme kuuluu opinnäytetyö, jonka laajuus on 15 opintopistettä. Olemme edenneet opinnoissamme vaiheeseen, jossa opinnäytetyön tekeminen on ajankohtaista.

Meitä kiinnostaa Rauman kaupungin Otan päiväkodin vanhempien kokemukset ja kehittämisehdotukset lasten päivähoidon aloittamisesta.

Tarkoituksemme on kerätä tutkimusaineistoa lomakekyselyn avulla. Toivomuksemme olisi, että kaikki Otan päiväkodin lasten vanhemmat, joiden lapset ovat aloittaneet päivähoidon 2010, vastaisivat kyselyyn. Vastaukset käsittelemme luottamuksellisesti eikä tuloksista ilmene vastaajan henkilöllisyys.

Tavoitteenamme on, että kysely voitaisiin toteuttaa kevään 2010 aikana. Opinnäytetyö on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 2010.

Toivomme saavamme vastauksen tähän anomukseen 10.5 2010 mennessä.

Opinnäytetyömme ohjaaja ammattikorkeakoulussa on lehtori Lenita Kumpulainen, lenita.kumpulainen@samk.fi

Raumalla 19.4.2010.

Yhteistyöterveisin Anni Harju ja Linda Mattsson

Nimi _____

Nimen selvennys _____

HYVÄT VANHEMMAT

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulun Porin sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä Sosionomiksi, sosiaalipedagogiikan suuntautumislinjalla. Opiskeluunne liittyy teemme opinnäytetyön, johon tämä kysely liittyy.

Tavoitteenamme on tarkastella prosessia, kun lapsi aloittaa päivähoidon Otan päiväkodissa. Keskitymme kyselyssä erityisesti vanhempien kokemuksiin ja kehittämisehdotuksiin. Kohderyhmämme on vuoden 2010 aikana päivähoidon aloittaneiden lapset ja lasten vanhemmat.

Jos Otan päiväkodissa on teiltä enemmän kuin yksi lapsi, toivomme että vastaatte osastokohtaisesti, eli jokaisesta lapsesta täytätte oman kyselyn. Jos vastaustila loppuu kesken, voitte vastata tämän paperin takapuolelle.

Teidän panoksenne on tärkeä, siksi pyydämmekin, että täytätte tämän kyselylomakkeen huolella.

Palauttakaa täytetty lomake päiväkotiin niille varattuun suljettuun pahvilaatikoon 10.5. 2010 mennessä.

Tämä kysely on ehdottoman luottamuksellinen ja sen tietoja käytämme vain tässä opinnäytetyössämme. Kenenkään henkilökohtaiset vastaukset eivät tule ilmi tutkimuksesta. Tutkimusten tuloksista toivomme olevan apua vanhempien ja päiväkodin välisen yhteistyön kehittämiseksi Otan päiväkodissa.

Kiitos vaivannäöstänne etukäteen!

Kunnioitavasti

Opiskelijat Linda Mattsson ja Anni Harju

KYSELY KODIN JA PÄIVÄKODIN VÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ
PÄIVÄKOTILAISTEN VANHEMMILLE

1. Päiväkodissa olevien lasten lukumäärä _____

2. Päiväkodissa olevien lasten ikä _____

3. Montako kertaa kävitte tutustumassa päiväkotiin?

kerran

kaksi kertaa

kolme tai enemmän

4. Olitteko tyytyväinen tutustumiskäyntien toteutuneeseen määrään?

Kyllä

En

Jos vastasitte kieltävästi edelliseen kysymykseen, niin miksi ette olleet tyytyväisiä?

5. Miten päiväkodin asioista on teille tiedotettu? (voitte valita enemmän kuin yhden vastauksen)

- Kirjeitse
- Ilmoitustaululla
- Suullisesti
- Reissuviholla
- Vanhempainilloissa

6. Millä muulla tavalla voisi mielestänne tiedottaa päiväkodin asioista?

7. Otettiinko toiveenne sekä lapsen yksilölliset tarpeet huomioon päivähoiton alkamissa?

(Esim. lapsen arkuus, päiväunet, ruokailutottumukset)

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Melko hyvin
- Melko huonosti
- Huonosti
- Ei ollenkaan

Jos vastasitte kieltävästi edelliseen kysymykseen, niin mitä toiveitanne tai lapsenne tarpeita ei otettu huomioon ?

8. Onko päiväkotiryhmässä ollut tarpeeksi henkilökuntaa?

Kyllä

Ei

Jos vastasitte kieltävästi edelliseen kysymykseen, niin miten olette havainneet henkilökunnan määrän puutteen?

9. Onko päiväkodin henkilökunnan kanssa ollut helppo puhua lapseenne liittyvissä asioissa?

Kyllä

Ei

10. Mistä lapseenne liittyvistä asioista **on** helppo puhua päiväkodin henkilökunnan kanssa?

11. Mistä lapseenne liittyvistä asioista **ei** ole helppo puhua päiväkodin henkilökunnan kanssa?

12. Oletteko tyytyväinen päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön?

Kyllä

En Millaista yhteistyötä toivoisitte?

13. Kuinka tyytyväinen olette tähänastiseen päivähoidon kokonaisuudessaan?

Erittäin tyytyväinen

Tyytyväinen

Melko tyytyväinen

Melko tyytymätön

Tyytymätön

Erittäin tyytymätön

14. Kehittämisehdotuksianne sekä terveisiä Otan päiväkodin henkilökunnalle?

Kiitos vastauksestanne! Hyvää kesän odotusta

HYVÄT OTAN PÄIVÄKODIN LASTENTARHANOPETTAJAT

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulussa Porin sosiaali- ja terveysalan yksikössä Sosionomeiksi, sosiaalipedagogiikan suuntautumislinjalla. Opiskelumme kuuluu opinnäytetyön tekeminen, johon tämä kysely liittyy.

Tavoitteenamme on tarkastella prosessia, kun lapsi aloittaa päivähoidon Otan päiväkodissa. Teimme toukokuussa 2010 kyselyn vanhemmille, jossa keskityimme vanhempien kokemuksiin ja kehittämisehdotuksiin. Kohderyhmämme oli vuoden 2010 aikana päivähoidon aloittaneet lapset ja lasten vanhemmat. Tutkimuksemme tueksi halusimme saada tietoa myös henkilökunnan näkemyksen lapsen päivähoidon aloittamisesta Otan päiväkodissa. Toivomme teidän kiinnostavan huomiota vastatessanne, että kysymykset liittyvät päivähoidon aloitukseen.

KIITOS VAIVANNÄÖSTÄNNE ETUKÄTEEN!!

Kunnioittavasti

Opiskelijat Anni Harju ja Linda Mattsson

KYSELY OTAN PÄIVÄKODIN LASTENTARHANOPETTAJILLE

- 1. Miten kasvatuskumppanuus näkyy teidän työssänne?**

- 2. Miten huomioitte lapsen päivähoidon aloituksen?**

- 3. Miten huomioitte lapsen yksilölliset tarpeet?**

- 4. Oletteko tyytyväisiä tämän hetkiseen toimintatapaanne?**
Jos vastasitte myöntävästi, niin miksi olette tyytyväisiä?
Jos vastasitte kieltävästi, niin miksi olette tyytymättömiä?

- 5. Miten voisitte kehittää toimintatapaanne?**

- 6. Oletteko tyytyväinen päiväkodin ja kotien väliseen yhteistyöhön?**
Jos vastasitte myöntävästi, niin miksi olette tyytyväisiä?
Jos vastasitte kieltävästi, niin miksi olette tyytymättömiä?

- 7. Millaista yhteistyötä toivoisitte?**

KIITOS VASTAUKSISTANNE!